

”Perusoletus lienee se, että köyhä on laiska, tyhmä ja epärehellinen.” – Korpusavusteinen diskurssintutkimus köyhäsanana semanttisesta prosodiasta Suomi24-keskustelupalstalla

**Kandidaatintutkielma
Laura-Maija Suur-Askola
Suomen kieli
Kieli- ja viestintätieteiden laitos
Jyväskylän yliopisto
2017**

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta – Faculty Humanistinen tiedekunta	Laitos – Department Kieli- ja viestintätieteiden laitos
Tekijä – Author Laura-Maija Suur-Askola	
Työn nimi – Title ”Perusoletus lienee se, että köyhä on laiska, tyhmä ja epärehellinen.” – Korpusavusteinen diskurssintutkimus köyhä-sanana semanttisesta prosodiasta Suomi24-keskustelupalstalla	
Oppiaine – Subject Suomen kieli	Työn laji – Level Kandidaatintutkielma
Aika – Month and year 4/2017	Sivumäärä – Number of pages 32
<p>Tiivistelmä – Abstract</p> <p>Tutkimus käsittelee <i>köyhä</i>-sanana semanttista prosodiaa ja diskursseja Suomi24-keskustelufoorumilla. Tarkoituksena on tehdä näkyväksi niitä yleistäviä puheävyjä ja -tapoja, joita Suomi24-sivuston tyylisillä avoimilla keskustelufoorumilla käytetään puhuttaessa köyhistä. <i>Köyhä</i>-sanana semanttista prosodiaa kansalaisteksteissä ei ole aiemmin tutkittu, ja tutkimus täydentää aiempia vähäosaisia koskevien diskurssien tutkimusta. Tutkimuskysymykset ovat: Millainen semanttinen prosodia <i>köyhä</i>-sanalla on Suomi24-keskustelufoorumilla ja millaisilla sanavalinnoilla semanttista prosodiaa luodaan? Millaisia diskursseja köyhiä koskevistä virkkeistä on havaittavissa?</p> <p>Tutkimus on korpusavusteinen diskurssintutkimus. Teoreettinen viitekehys on pääosin kriittisen diskurssintutkimuksen puolella, mutta tutkimuksen menetelmänä käytin korpuslingvistiikalle ominaisia metodeja ja analyysivaiheessa hyödynsin semanttista prosodiaa.</p> <p>Aineistona on Korp-ohjelmasta kerätty Suomi24-korpus käyttäen hakusanoja <i>köyhä on</i>, <i>köyhät ovat</i> ja <i>köyhät on</i>. Aineistosta etsin AntConc-ohjelman avulla <i>köyhän</i> kollokaatteja. Analyysiin seuloutui 21 eri kollokaattia ja yhteensä 362 konkordanssia, jotka lajittelin niiden semanttisen prosodian mukaan joko negatiiviseen, neutraaliin tai positiiviseen ryhmään. Semanttisen prosodian avulla pohdin köyhistä käytettäviä diskursseja.</p> <p>Tutkimustuloksista voi päätellä, että nettikeskustelussa <i>köyhää</i> kuvaillaan tavallisimmin epäedullisessa valossa. Negatiivisen prosodian ryhmään luokiteltiin yli puolet konkordansseista. Negatiivinen prosodia syntyy pejoratiivisilla ilmauksilla, kirosanoilla, määrää ja intensiteettiä lisäävillä adverbeilla sekä köyhään kohdistuneilla epämieluisien tapahtumien ja olotilojen kuvauksilla. Positiivisen prosodian ryhmään luokiteltiin noin kymmenesosa virkkeistä, ja positiivisuus syntyy lähinnä positiivisilla adjektiiveilla, köyhä on saanut jotain myönteiseksi mielletävää tai henkilön henkiset ominaisuutensa kompensoivat hänen taloudellista tilaansa. Korpuksessa on esillä köyhän passiivisen toimijuuden kuvaus sekä joko köyhiä syyllistävä tai sympatisoiva diskurssi, joka määrittyy sen mukaan, nähdäänkö köyhä oman tilansa aiheuttajana vai yhteiskunnallisten rakenteiden uhrina.</p> <p>Tutkimustuloksia voi hyödyntää esimerkiksi jatkotutkimuksessa siitä, millainen semanttinen prosodia köyhillä on asiateksteissä, kuten sanomalehdissä.</p>	
Asiasanat – Keywords keskustelupalstat, köyhät, semanttinen prosodia, korpusavusteinen diskurssintutkimus	
Säilytyspaikka – Depository JYX-julkaisuarkisto	
Muita tietoja – Additional information	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 TEORIA	4
2.1 Kriittinen diskurssintutkimus	4
2.2 Korpuslingvistinen tutkimus	5
2.3 Korpusavusteinen diskurssintutkimus	6
2.3.1 Semanttinen prosodia	8
2.3.2 Korpusavusteisen diskurssintutkimuksen hyödyt ja kritiikki	9
3 AINEISTO JA MENETELMÄT	10
3.1 Suomi24-sivusto anonyymina keskustelualueena	10
3.2 Korp -konkordanssityökalu aineistonkeruumenetelmänä	10
3.3 AntConc -konkordanssiohjelma aineiston analyysin apuna	12
3.4 Kollokaattihaun ja tulosten rajaus analyysia varten	13
4 AINEISTON ANALYYSI JA TULOKSET	14
4.1. Konkordanssien luokittelu tässä tutkimuksessa	14
4.2 Kollokaattiverbit	16
4.2.1 Jätetty ja unohdettu	16
4.2.2 Joutuneet, tehneet ja saaneet/saanut	18
4.3 Kollokaattiadjektiivit	21
4.3.1 Kateellinen/kateellisia ja tyhmä/tyhmiä	21
4.3.2 Parempi ja rikkaita/rikas	23
5 PÄÄTÄNTÖ	26
5.1 Yhteenvedo ja johtopäätökset	26
5.2 Tutkimuksen arviointi jatkotutkimusmahdollisuudet	28
LÄHTEET	31

1 JOHDANTO

Köyhyyteen johtaneet ja sitä ylläpitävät tekijät ovat yksilöllisiä ja monisyisiä, ja köyhyys koskettaa niin yksilöä kuin ympäröivää yhteiskuntaa. Köyhyyttä selitetään tavallisesti joko siten, että yksilö on itse valintojensa vuoksi vähäosaisuutensa aiheuttaja, tai vaihtoehtoisesti syitä etsitään yhteiskunnallisista rakenteista, jolloin rakenteet pakottavat tietyt ryhmät taloudelliseen huono-osaisuuteen, johon yksilö ei voi juurikaan valinnoillaan vaikuttaa (Airion & Niemelän 2002: 216 mukaan Murray 1984; Wilson 1987). Asenne-ero köyhää kohtaan näissä suhtautumisissa on selvä, mutta näkemysten yhteyteen mahtuu paljon erilaisia sanavalintoja, sävyjä ja tapoja puhua köyhistä. Näihin kolmeen tekijään tiivistyy tämän tutkimuksen lähtökohtainen kiinnostus.

Tutkielman aiheena ovat köyhistä käytettävien toistuvien puhetapojen semanttinen prosodia ja diskurssit Suomi24-foorumilla eli toisin sanoen se, miten köyhistä nettipalstalla puhutaan. Tutkielma edustaa kriittistä diskurssitutkimusta, mutta aineiston keruu- ja analyysimenetelminä hyödynnän korpustutkimuksen metodia. Koska tarkoitukseni on tutkia tavallisten ihmisten puhetapoja köyhyydestä, aineistoksi valikoitui Suomi24-keskustelufoorumin korpus, ja avoin keskustelupalsta on mielestäni tähän tarkoitukseen hedelmällinen kanava. Kirjoittajien anonyyminä pysyminen tarjoaa toisaalta mahdollisuuden tasa-arvoiseen keskusteluun, mutta toisaalta se nostattaa joitakin ongelmakohtia, joista yksi on provosoimistarkoituksessa kirjoitettujen viestien julkaisemisen helppous (Lagus, Pantzar, Ruckenstein & Ylisiurua 2016: 10). Yksi syy siihen, miksi valitsin aineistokseni korpusaineiston enkä yksittäisiä keskusteluketjuja on se, että korpusaineiston käyttö irrottaa tutkimukseen valikoituneet kirjoitukset niiden välittömästä tekstikontekstistaan, ja tutkimukseen lopulta päätyy pieniä kielenaineiksia, jolloin yksittäisiä kirjoittajia ja nimimerkkejä ei pysty profiloimaan, mikä on yksilönsuojan ja tutkimusetiikan kannalta hyväksyttävämpää kuin yksittäisten kommenttien ja niitä ympäröivien keskusteluketjujen analysointi. Tutkimuskysymykseni ovat:

1. Millainen semanttinen prosodia *köyhä*-sanalla on Suomi24-keskustelufoorumilla ja millaisilla sanavalinnoilla semanttista prosodiaa luodaan?
2. Millaisia diskursseja köyhiä koskevista virkkeistä on havaittavissa?

Diskurssin käsite on haastava, sillä sitä käytetään paljon päällekkäisissä ja jopa ristiriitaisissa merkityksissä eri tieteenaloilla. Formalistisen näkemyksen mukaan diskurssilla viitataan lausetta pidempään puhuttuun tai kirjoitettuun yksikköön. Tässä tutkielmassa keskityn

kuitenkin funktionaaliseen näkökulmaan, jonka mukaan diskurssi on tapa käyttää kieltä tietyllä tavalla sosiaalisissa tilanteissa. Nämä sosiaaliset tilanteet ovat konstruktionistisia, eli diskurssit eivät ole riippuvaisia puhetilanteesta, vaan ympäröivästä yhteisöstä. Yhteisö jakaa esimerkiksi samansuuntaiset arvot ja uskomukset, joka puolestaan heijastuu puhetapoihin eli diskursseihin. (Fairclough 1995a: 3; Luukka 2000: 143, 151.) Diskurssit ja yhteisön käyttämä kieli muokkaavat jatkuvasti toinen toistaan. (Fairclough 2003: 8–9.) Yhteisö harvemmin on täysin homogeeninen, joten eri näkemykset luovat samaa asiaa kohtaan erilaisia diskursseja (Pietikäinen 2000: 192). Kuitenkin tavallisesti yksi diskurssi on dominoivin ja eniten käytetty. Tällainen diskurssi on vakiintunut, naturalisoitunut ja muuttunut oletukseksi puheessa, eikä sitä tarvitse erikseen tai selittää. (Fairclough 2001: 76–77.)

Köyhä-sanan semanttista prosodiaa keskustelufoorumilla ei ole aiemmin tutkittu. Kankaanpää (2011) on sosiaalityön näkökulmasta tutkinut Suomi24-keskustelufoorumien yksittäisten viestiketjujen köyhyysdiskursseja, ja hänen havaitsemansa diskurssit koskivat köyhien kurjuutta, syyllistämistä sekä solidaarisuutta köyhiä kohtaan. Vaikka oma tutkimukseni käsittelee samaa köyhyysteemaa kuin Kankaanpään tutkimus, on ero esimerkiksi näkökulmassa sekä aineistossa ja sen keruussa. Kankaanpää tutki, miten köyhyydestä puhutaan ilmiönä, ja oma tutkielmani koskee sitä, miten köyhistä ihmisistä puhutaan. Kankaanpään tutkimat viestiketjut ovat pääosin yhteiskuntateeman alle kirjoitettuja, ja oma tutkimukseni on teemakohtaisesti rajaamaton. Tutkimuksen koontiosiossa on kuitenkin hedelmällistä pohtia, kuinka paljon tämän tutkimuksen tulokset ovat linjassa Kankaanpään saamien tulosten kanssa.

Tämä tutkielma etenee siten, että luvussa 2 käsittelen tutkimuksen teoreettista viitekehystä. Tutkielmassa sovellettuja teorioita on kolme: kriittinen diskurssintutkimus, korpuslingvistinen tutkimus sekä näiden yhdistelmä, korpusavusteinen diskurssintutkimus. Käsittelen teorian lyhyesti omina alalukuinaan, jotta lukija saa selkeän käsityksen diskurssintutkimuksen ja korpuslingvistisen tutkimuksen ominaisuuksista sekä siitä, mitä kummallakin teoriolla on tarjota tutkimukselle, joka yhdistää nämä teorian. Korpusavusteisen diskurssintutkimuksen yhteydessä käsittelen semanttisen prosodian käsitettä, joka on analyysissa hyvin keskeisessä asemassa. Luku 3 etenee tutkimuksen teon kannalta kronologisesti. Alussa esittelen Suomi24-keskustelufoorumia yleisesti, jonka jälkeen kerron aineiston keruussa hyödyntämästäni Korpuohjelmasta, johon myös Suomi24-korpus sisältyy. Korpuksen keräämisen jälkeen analyysia tehdessäni hyödynsin AntConc-konkordanssiohjelmaa, jonka ominaisuuksia kuvailen luvussa 3.3. Luku 3 päättyy erittelyyn siitä, millaisin kriteerein rajasin AntConcissa tehtyä hakua, jonka tarkoitus on etsiä toistuvia puhetapoja ja diskursseja köyhistä. Tätä seuraa itse aineiston

analyysi ja lopuksi on vuorossa tutkimuksen yhteenveto, arviointi ja jatkotutkimusmahdollisuuksien esittely.

2 TEORIA

2.1 Kriittinen diskurssintutkimus

Kriittinen diskurssintutkimus ei ole tarkka ja rajattu tieteenala, vaan kattokäsite tutkimuksille, jotka ovat kiinnostuneita kielestä ja sen luomista valtasuhteista. Kriittisessä diskurssintutkimuksessa kielitiede ja yhteiskuntatiede risteävät, kun tutkittavana ovat kielen sosiaaliset ja yhteiskunnalliset vaikutukset. Taustalla on lisäksi poliittisia muutokseen liittyviä tavoitteita. (van Dijk 1993: 252; Pietikäinen 2000: 192–193.)

Yhteistä diskurssintutkimuksella ja kriittisellä diskurssintutkimuksella on se, että kummassakin ollaan pohjimmiltaan kiinnostuneita puhutusta ja kirjoitetusta kielestä niiden kontekstissa. Siinä missä diskurssintutkimus pyrkii neutraalisti erittelemään ja esittelemään tekstistä nousevia diskursseja, kriittisen diskurssintutkimuksen tarkoitus on tehdä kielen ideologioita ja valtaa näkyväksi. Kun piilotetut ideologiat luodaan näkyviksi, niitä on helpompi tunnistaa puheessa ja jopa muutos on mahdollinen. Kriittistä diskurssintutkimusta tehdessä tulee ottaa huomioon myös yhteisö ja kulttuuri, jossa kieltä käytetään, sekä van Dijkin mukaan (1993: 257) myös sosiaalinen älykkyys (*social cognition*), jolla tarkoitetaan esimerkiksi ymmärrystä sosiaalisista suhteista ja ryhmistä sekä kognitiivisista tapahtumista kuten tulkinnasta, oppimisesta ja ajattelusta. (Pietikäinen 2000: 192; van Dijk 1993: 252–253; Fairclough 2001: 3–4.)

Yksi kriittisen diskurssintutkimuksen avainkäsitteistä on valta, ja kiinnostus tarkentuu vallan väärinkäyttöön. Valta voi eri yhteydessä merkitä fyysistä kontrollointia, mutta tässä yhteydessä se tarkoittaa dominoivan ryhmän vaikutusta muiden ajatteluun. Tämä ei välttämättä tarkoita suoranaista manipulointia, vaan päinvastoin se voi puheessa olla hyvin hienovaraisista ja huomaamatonta. (van Dijk 1993: 254–255.) Kun vaikutusvaltaisimman ryhmän käyttämät diskurssit ovat olleet tarpeeksi kauan käytössä, ne vakiintuvat ja naturalisoituvat puheeseen (Fairclough 1995b: 28). Valta on myös sitä, että dominoiva ryhmä pääsee yksinoikeudella käyttämään joitakin diskursseja sulkien muut näiden diskurssien ulkopuolelle. Selkeimmillään tämä tarkoittaa sitä, että esimerkiksi eduskunnan täysistunnon debattiin saavat osallistua vain poliitikot ja työpaikan palaverissa johtaja tai muu esimies ohjailee tilannetta ja keskustelua tavalla, joka ei ole sopivaa alaisilta. Johtajalla on myös pääsy asiakirjoihin, joita ei välttämättä alaisille näytetä. Pääsy diskursseihin voi olla kuitenkin myös paljon hienovaraisempaa. (van Dijk 1993: 255–256.)

Ideologioiden ja kielen yhteys näkyy siinä, että kieli on tavallisin sosiaalisen kanssakäymisen väline, ja puheessa on käytössä ideologioita eli oletuksia puhuttavasta asiasta. Ideologisten olettamusten luonne riippuu paljon puheen tai kirjoituksen taustalla olevista valtasuhteista. Valtasuhteet legitimoituvat jatkuvasti ideologioiden kautta. Naturalisaatio tarkoittaa sitä, että ideologiat luovat tuttuja tapoja ja kaavoja toimia, jolloin ideologiat tulkitaan ”maalaisjärkenä”. Tällöin tapojen takana vaikuttavat valtasuhteet otetaan annettuina ja kyseenalaistamatta. (Fairclough 1985: 739; 2001: 2.)

2.2 Korpuslingvistinen tutkimus

Korpuslingvistiikka on tutkimussuuntaus, jonka avulla voidaan tietokoneavusteisesti analysoida suuria tekstimassoja eli korpuksia. Korpuksen ei tarvitse olla kirjoitettua tekstiä, vaan se voi olla myös puhuttua tai viitottua. Yksittäinen korpus saattaa sisältää satojatuhansia tekstejä, tekstien osia ja miljoonia sanoja, jonka vuoksi tekstien mekaaninen käsittely on sekä ajallisesti että virheiden minimoinnin kannalta järkevää. Korpuslingvistiikka ei niinkään keskity kielen rakenteen tutkimukseen, vaan oikean elämän kielenkäyttöön ja aitoihin teksteihin. (Baker & McEnery 2015: 1, 3; Biber & Conrad & Reppen 2007: 1; McEnery & Hardie 2012: 1–2.)

Korpuslingvistiikka nojaa sekä kvantitatiiviseen että kvalitatiiviseen tutkimusmetodiin. Tarkoitus ei ole vain raportoida numeroita, vaan pyrkimys on löytää ja tutkia teksteistä nousevia säännönmukaisuuksia (Biber & Conrad & Reppen käyttävät termiä *association patterns*) ja selittää niitä. Tutkimus voi keskittyä leksikaalisiin tai kieliopillisiin ominaisuuksiin, tai sitten tekstien variaatioon, kuten esimerkiksi jonkin yhteisön tekstien kielellisiin ominaisuuksiin. Tässä tutkimuksessa keskityn korpuksen leksikaalisiin ominaisuuksiin, ja koska tämäkin on varsin laaja tutkimusala, lienee hyödyllistä tarkentaa, että huomio kiinnittyy siihen, millaiset sanat esiintyvät systemaattisesti tietyn hakutermin kanssa, eli millaisia kollokaatioita *köyhä*¹ *on/ovat* -sanajono saa ja ovatko kollokaatiot semanttiselta prosodialtaan positiivisia, neutraaleja vai negatiivisia. (Biber & Conrad & Reppen 2007: 4–5, 9, 21.)

Kollokaatiota voidaan määritellä tekstuaalisena, tilastollisena tai assosiatiivisena ilmiönä. Tekstuaalinen kollokaatio keskittyy siihen, että vähintään kaksi sanaa esiintyy lähellä toisiaan, mutta tämä määritelmä kattaa myös yksittäiset lähellä toisiaan esiintyvät sanat eikä pel-

¹Jotta sain listattua yhteen luetteloon sekä yksikkö- että monikkomuotoisen noodin kollokaatit, käytin hakusanaa pelkkiä sanavartaloita. Hakusanassa *-merkki (asteriski) korvaa kyseiseltä paikalta yhden tai useamman merkin (esim. Jantunen 2004: 80).

kästään tilastollisesti merkittäviä sanaesiintymiä (Sinclair 1991: 170). Tilastollisesti tutkailtaessa kollokaatiossa merkitsevää on se, että sanat toistuvat lähellä toisiaan riittävän usein. Tieto tilastollisesta kollokaatiosta voi olla apuna määrittäessä tavallisimpia assosiatiivisia kollokaatioita (Biber & Conrad & Reppen 2007: 265). Assosiatiivinen kollokaatio painottaa sanojen luontaista taipumusta esiintyä yhdessä, eli yleistäen voinee sanoa, että sanat liittyvät kielen ulkopuolella toisiinsa. Tämä ei koske esimerkiksi kieliopillisia sanoja, joilla ei ole kielen ulkopuolista merkitystä. (Jantunen 2001: 173; 2009: 358.)

Korpuksia on erilaisia. Erikoistuneet korpuksukset sisältävät tekstejä vain jostain tietystä genrestä, kuten esimerkiksi sanomalehdistä, akateemisista teksteistä tai kuten tässä tutkimuksessa netin keskustelupalstoista. (Baker 2006: 26.) Erikoistuneisiin korpuksiin syventyneet tutkijat eivät välttämättä analysoi valtavia tekstimääriä vaan tarkoituksenmukaisesti pienempiä korpuksia, joiden manuaalinen analysointi ei ole mahdotonta, mutta joissa tietokoneavusteinen aineiston analyysi on yhtä lailla perusteltua. (McEnery & Hardie 2012: 3.)

Korpuksukset voivat olla annotoituja tai annotoimattomia. Annotoitujen tekstien sanat on ryhmitelty ja merkattu esimerkiksi sanaluokan mukaan. Annotoimatonta korpusta voidaan parhaiten hyödyntää esimerkiksi jonkun tietyn sanan tai sanajonon löytämisessä, sekä kollokaatioita (eli sanoja, jotka esiintyvät usein yhdessä) ja frekvenssejä tutkittaessa. Annotoinnin alatermi on tagging, eli yksittäisten sanojen tunnustekoodaus. Jokaisen sanan yksittäinen koodaus esimerkiksi sanaluokkaan olisi hyödyllistä oman tutkimuksen tapauksessa, jossa *köyhä* voi olla adjektiivi tai substantiivi, ja haluan keskittyä substantiivimerkitykseen. Korpohjelmassa tunnustekoodaus on tehty automaattisesti, ja kaikki *köyhä*-sanat on luokiteltu adjektiiveihin. Suurelle korpukselle automaattinen tunnustekoodaus on usein ominaista. Muita korpuslingvistiikassa käytettäviä keskeisiä termejä ovat *token* eli sane, *types* jolla kuvataan sanoja, jotka saattavat esiintyä tekstissä useammin, mutta lasketaan vain kerran ja *lemma* eli sanan perusmuoto (Hunston 2002: 16–20).

2.3 Korpusavusteinen diskurssintutkimus

Korpustutkimuksen lähtökohdiltaan kvantitatiivinen ote tekstiin ja diskurssintutkimuksen kvalitatiivinen näkökulma olivat pitkään erillään pysyvät tutkimusalat. Syitä tähän olivat esimerkiksi, että varhaiset korpustekstit olivat osia laajemmista teksteistä, kun diskurssintutkimus puolestaan keskittyy kokonaisuun teksteihin. Kuitenkin tietotekniikan kehitys toi mukanaan sen, että yhä suurempia tekstimassoja ja erikoistuneita korpuksia pystyttiin käsittele-

mään kotikoneelta käsin ja ilmaisia konkordanssiohjelmaa alkoi olla helposti tutkijoiden käytettävissä. Erikoistunut korpus tarjosi varhaisille tutkijoille mahdollisuuden yhdistää nämä kaksi metodia, sillä erikoistuneissa teksteissä suuren mittakaavan konteksti pysyy suhteellisen samana, vaikka sanat poistetaan niiden välittömästä tekstikontekstista. (Partington 2004: 9, 11.)

Korpuslingvistiikkaa on siis hyödynnetty jonkin verran diskurssintutkimuksessa, mutta tutkimuskenttä on suhteellisen nuori. Neljännesvuosisadan ajan korpusavusteista diskurssintutkimusta on hyödynnetty erilaisin painotuksin. (Baker & McEnery 2015: 6.) Tällä tutkimusmetodilla on viimeisen kymmenen vuoden aikana tutkittu esimerkiksi ikääntymiseen liittyviä diskursseja (hakutermillä *elderly*) hyvin laajalla korpuksella, joka kattoi esimerkiksi sanomalehtiä, katalogeja ja kirjallisuutta. Tutkimus osoitti, että sanan *elderly* semanttinen preferenssi on negatiivinen ja ryhmä esitetään passiivisena. Puhutaan työkyvyttömyydestä, sairaudesta ja vaaroille (kuten rikollisuudelle) altistumisesta. Mautner etsi aineistosta ikääntyvien elämäkokemuksen (*experience*) ja työn esittämistä positiivisessa valossa, mutta näitä piirteitä ei korpukselta erityisesti noussut esiin. (Mautner 2007.)

Sukupuoleen ja seksismiin liittyviä diskursseja on vertailtu brittiläisiä iltapäivälehtiä ja sanomalehtiä korpuksena käyttäen. Tutkimuksessa selvisi, että naiseen viitataan usein ulkonäköön ja seksuaalisuuteen liittyvillä sanoilla varsinkin tabloidilehdissä. Miehiä puolestaan kuvataan vallan, käytännöllisyyden ja statuksen kautta. (Caldas-Coulthard & Moon 2010.)

Termejä *Arab* ja *Arab world* ja niistä nousevien representaatioiden vertailua *the Western world* -termiin brittilehdissä on tutkinut Partington vuonna 2015. Tutkimus toteaa, että arabi-alueita ei kuvata aktiivisina toimijoina, eli semanttisesti kyseisillä sanoilla on hyvin passiivinen rooli. Arabimaista kirjoitetaan helposti loukkaantuvan yleisön (*audience*) roolissa, kun puolestaan länsimaat kuvataan aktiivisena, mutta länsimaita myös kritisoidaan enemmän.

Suomessa korpusavusteista diskurssintutkimusta on tehty hyvin vähän. Vuonna 2010 julkaistussa pro gradussaan Lillqvist testasi, kuinka korpuslingvistiikkaa hyödyntävä kriittinen diskurssintutkimus soveltuu suomenkieliseen korpukseseen. Hän tutki työttömyyteen liittyviä puhetapoja aineistonaan muun muassa Kelan ja TE-toimiston tekstejä, blogeja ja mielipidekirjoituksia. Pohdinnassaan Lillqvist toteaa, että metodi soveltui aineiston analyysiin hyvin. Lillqvistin gradu on temaattisesti lähellä kandidaatintutkielmaani ja päätantöosiossa pohdin, miten oman tutkimukseni tulokset suhteutuvat Lillqvistin tutkimustuloksiin. Liisa-Maria Lehto puolestaan työstää parhaillaan väitöskirjaa kielidiskursseista. Hän käyttää haastattelu- ja parikeskustelu- kerättyä korpusaineistoa selvittääkseen, millaisia merkityksiä Suomessa synyneet mutta myöhemmin Japaniin muuttaneet antavat osaamilleen kielille. Aineistosta on

alustavasti huomattavissa, että suomen kieltä ei koeta henkilökohtaisesti merkittävänä, vaan siitä puhutaan sen ominaisuuksien kautta. Korpuksesta on havaittavissa esimerkiksi mielipiteen tai faktan ilmaisevien että-lauseiden määrä puhuttaessa suomen kielestä, mikä kertoo siitä, että he tunnistavat kielen diskurssit ja toistavat tai muokkaavat niitä. Toinen keskeinen huomio on se, että suomella on semanttinen preferenssi kielen ilmiöitä kuvaavaan merkitysluokkaan (esimerkiksi *intonaatioon* ja *synonyymiin*) eikä niinkään tunteita kuvaaviin sanoihin, eli suomea ei kuvata henkilökohtaisesti merkittävänä. Tällainen löydös olisi Lehdon mukaan luultavasti jäänyt huomaamatta, jos kielestä puhumisen tapoja olisi ryhmitelty pelkän diskurssintutkimuksen keinoin. (Lehto 2016: 119.)

2.3.1 Semanttinen prosodia

Tässä tutkimuksessa pohdin aineiston diskursseja semanttisen prosodian avulla. Leksikaalinen tyyli eli tässä yhteydessä semanttinen prosodia on yksi diskurssin vaikuttavuuden ja uskottavuuden tasoista. Kyse on karkeasti jaotellen siitä, implikoivatko puhujan sanavalinnat aiheesta negatiivista vai positiivista suhtautumista. (van Dijk 1993: 264.)

Louw'n (1993: 157) mukaan semanttinen prosodia tarkoittaa merkitysaaria, joka ympäröi tutkittavaa ilmausta. Puhujalla on mahdollisuuksia valita, millaisin sanastollisin keinoin hän puhuu valitsemastaan asiasta, ja semanttisen prosodian kautta voidaan ohjata ilmaistun asian funktiota, ja ilmentää asenteita sekä suhtautumista puhuttuun asiaan. Tämän vuoksi semanttisen prosodian avulla voidaan yhdistää ilmaistun asian konteksti eli tekstiyhteys ja kielenkokoinen konteksti eli tässä tutkimuksessa diskursiivinen näkökulma. (Jantusen 2004: 25–26 mukaan Sinclair 1998: 20.)

Kaikki tutkijat eivät ole yhtä mieltä siitä, onko semanttinen prosodia diskursiivinen vai leksikaalinen ilmiö. Kyseessä ei kuitenkaan välttämättä ole kahtiajako, vaan kaksi erilaista lähtökohtaa semanttisen prosodian tutkimiseen (Morley & Partington 2009: 144). Leksikaalisesta näkökulmasta katsottuna sanat sisältävät itsessään merkityksen siitä, missä yhteydessä sanaa voi milloinkin käyttää. Tietty sana aktivoi mielessä tietynlaisen sanajoukon, joilla asiasta voidaan puhua. Tästä käytetään huonosti suomentuvaa termiä *lexical priming*. Esimerkiksi puhuttaessa kehosta kuuntelija ymmärtää nopeammin sanan sydän kuin tempu, koska keskustelu kehosta on aktivoinut siihen liittyviä sanoja kuuntelijan mielessä. (Hoey 2005: 8.) Semanttinen prosodia diskursiivisesta näkökulmasta on jaoteltavissa vielä kahteen ilmiöön: tekstuaaliseen ja tilastolliseen. Tekstuaalinen ilmiö tarkoittaa puhujan arvottavaa suhtautumistapaa tietyssä sanassa, ja tämä arvotus vaikuttaa koko muuhun tekstiin. Myös sanan aiempi

käyttö vaikuttaa sävyyn, jolla asia ilmaistaan. Tilastollinen ilmiö käsittelee sitä, miten varioimattomien monisanaisten yksiköiden ytimet toistuvat monta kertaa eri teksteissä. Tämän keinon avulla voidaan tutkia puhujan valitsemia usein yhdessä esiintyviä sanoja (kollokaatioita) ja näiden valintojen prosodiaa positiivinen-negatiivinen -akselilla. Kiinnostuksen ytimessä on se, kumpi tapa puhua asiasta on frekventimpi. (Morley & Partington 2009: 147–148.)

2.3.2 Korpusavusteisen diskurssintutkimuksen hyödyt ja kritiikki

Diskurssintutkimus ja korpustutkimus eivät välttämättä sulaudu yhdeksi metodiksi ongelmitta. Kaikista selvin yhteinen piirre näillä metodeilla on se, että kummassakin tutkitaan luonnollisesti ilmeneviä tekstejä. (Mautner 2009: 32–33.) Metodien yhdistämisessä on etuja. Korpusaineiston käyttö diskurssianalyysissä vähentää tutkijan asennoitumista tutkittavaan aiheeseen, koska kriittiseen diskurssianalyysiin aineistoa valitessa saattaa olla hyvinkin puolueellinen ja valita oman hypoteesin mukaisia tekstejä. On vaikea olla valikoiva, kun analysoitava tekstimäärä on suuri ja satunnainen. Korpuslingvistiikalla voi olla diskurssia vahvistava vaikutus. Monet diskurssit eivät välttämättä ole havaittavissa tutkailemalla yksittäistä tekstiä. Kun pystyy kvantitatiivisesti todistamaan, että tietyt sanat esiintyvät toistuvasti yhdessä, on ideologioiden ja diskurssien eksplikoiminen helpompaa. (Partington ym. 2013: 11; Baker 2006: 10–14.)

Joitakin haasteita korpusavusteisessa diskurssintutkimuksessa kuitenkin on. Kaikki diskurssit eivät ole kielellisiä. Ihmisiä saatetaan kohdella eri tavalla sosioekonomisen luokkansa perusteella, ja tällainen toiminta ei välttämättä näy kielessä. Toiseksi korpus poistaa kielen välittömästä tekstikontekstista, mikä voi olla ongelmallista, koska häilyvämmät ideologiat saattavat jäädä huomaamatta ja esimerkiksi ironiaa ei välttämättä pysty erottamaan muutaman sanan konkordanssista. Korpustutkimuksen ja diskurssintutkimuksen yhteensopimattomuutta on perusteltu muun muassa juurikin sillä, että diskurssintutkimus nojaa tekstin kontekstiin, josta korpustutkimus yksittäiset sanat poistaa. (McEnery & Wilson 1996: 98; Baker 2006: 17–18.) Kolmanneksi tutkijan löydökset – niin paljon kuin korpusanalyysi vähentääkin puolueellisuutta – ovat kuitenkin loppujen lopuksi tulkinnallisia, koska tutkija päättää, mitä nostaa huomionarvoiseksi aineistostaan. Ehkäpä keskeisimpänä haasteena korpusavusteisessa diskurssintutkimuksessa on se, että frekvenssilistat ja kollokaatiot eivät välttämättä paljasta valankäyttöisiä ideologioita tai esittele vallalla olevaa diskurssia. (Baker 2006: 18–21.)

3 AINEISTO JA MENETELMÄ

Tutkimukseni aineisto koostuu noin kolmentuhannen virkkeen Suomi24-foorumin korpuksesta, joka on kerätty Kielipankin Korp-ohjelmalla ja jota analysoin AntConc-konkordanssityökalulla. Kommentit on julkaistu Suomi24-sivustolla vuosina 2001–2016. Tarkoitukseni on löytää aineistosta toistuvia puhetapoja köyhyydestä, joita nostan tarkempaan analyysiin niiden semanttisen prosodian perusteella.

3.1 Suomi24-sivusto anonyminä keskustelualueena

Suomi24 on vuonna 2001 perustettu keskustelufoorumi, jossa kävijät voivat kirjoittaa ja keskustella monenlaisista aiheista anonyymisti joko nimimerkillä tai ilman. Palsta on suosittu: Vuoden 2016 keväällä foorumiin kirjoitettiin noin 15 000–20 000 viestiä päivässä. (Lagus, Pantzar, Ruckenstein & Ylisiurua 2016: 5, 9.)

Anonymiteetti tarjoaa kirjoittajille esimerkiksi sen, että palstalle kirjoittava voi kertoa omista joskus hyvin henkilökohtaisista asioistaan ja mielipiteistään ilman identifioitua tuleamista. Keskusteluteemoja on valtava määrä: Päätasen teemat jakaantuvat moniin alatasoihin, joista kirjoittaja voi valita keskusteluaiheelleen sopivimman. Jotkut teemat keräävät asiallisempia kommentteja kuin toiset, ja esimerkiksi työttömyyteen ja päihteisiin liittyvät aihealueet voivat synnyttää kiivasta ja joskus asiatonta keskustelua. (Lagus, Pantzar, Ruckenstein & Ylisiurua 2016: 6, 10.) Tutkimukseen valitut kommentit eivät ole kytkettynä tiettyyn keskustelualueeseen ja -aiheeseen, vaan kommenttien aihealueet vaihtelevat esimerkiksi politiikassa, uskonnossa sekä terveydessä. Tällöin aineistoni ei rajoitu yksittäisen teeman alle, vaan köyhyyttä kuvaillaan hyvin erilaisista näkökulmista.

3.2 Korp-konkordanssityökalu aineistonkeruumenetelmänä

Korp on Kielipankin ylläpitämä kieliopillisesti jäsennettyjen tekstiaineistojen työkalu, jossa on laajasti erilaisia korpuseineistoja esimerkiksi kirjallisuudesta ja sanomalehdistä. Työkalulla voi tehdä yksinkertaisia tai edistyneempiä hakuja esimerkiksi sanalla, sanan osalla tai usean sanan jonolla. Kielipankin aineisto on annotoitu ja hakutulokset näytetään konkordanssirivinä.

Päädyin tässä tutkimuksessa käyttämään hakusanoina sanajonoja *köyhä on*, *köyhät ovat* ja *köyhät on*, koska hakusanana pelkkä *köyhä* tuotti osumiksi suuren määrän tutkimukselleni irrelevantteja tuloksia, joiden seulominen ei kandidaatintutkielman laajuuden puitteissa olisi ollut mahdollista. *Köyhä*-sanalla kuvattiin muun muassa valtiota tai sitä käytettiin pejoratiivisena asian tai tapahtuman kuvailuna. Päällimmäinen haaste pelkän *köyhä*-hakusanan käytössä oli se, Korp on luokitellut kaikki *köyhä* -sanat adjektiiveiksi eli tunnistekoodaus on tehty automaattisesti. Tutkimuksessani halusin kuitenkin keskittyä siihen, miten kirjoittajat kuvaavat köyhiä ihmisiä, eli tarkoitukseni oli fokuoitetua sanan substantiivimerkitykseen. Käyttämällä olla-verbiä haussa rajaan analyysin kohteeksi hakusanan jälkeen esiintyvät köyhää (ihmistä) kuvailevat sanat. Sanaluokan valinta vaikuttanee kuitenkin hakutulosten sisällölliseen sävyyn, sillä adjektiivimerkityksessä köyhyys käsitetään henkilön ominaisuudeksi (muiden ominaisuuksien joukossa), ja sanan substantiivimerkitys on deterministisempi ja pysyvä – jopa ainoa – ominaisuus (Baker 2006: 48).

Epätasa-arvon ilmaiseminen käsittää kaksi toisiaan täydentävää strategiaa: Oman ryhmän positiivinen representaatio ja toisen (”niiden”) ryhmän negatiivinen representaatio. Eroa toiseen ryhmään ei välttämättä tehdä käyttämällä suoranaisesti pejoratiivisia sanavalintoja, vaan eroa ”meidän” ja ”niiden” välille muodostaa esimerkiksi oman ryhmän avarakatseisuus, auttamisenhalu ja sympatia ”niiden” ryhmää kohtaan. (van Dijk 1993: 263.) Hakusana *köyhä/köyhät on/ovat* on jo alussa rajannut saatujen konkordanssien tuloksia siinä mielessä, mistä näkökulmasta köyhyydestä puhutaan: suurimmaksi osaksi keskustelun aiheena on ”ne”.

Sisällytin tutkimukseen keskustelupalstalle kirjoittavien näkemyksiä sekä köyhistä ryhmänä että köyhästä yksilönä. *Köyhät on* -hakutermi valikoitui mukaan, koska puhekielessä kolmannen persoonan monikkokongruenssi voi puuttua (VISK § 1280) ja puhekielisyyden netin keskustelupalstalla on hyvin tavallista. Lisäksi *köyhät on* tuottaa kollokaattiverbeissä tulokseksi passiivimuotoisia verbejä, joissa tekijää ei tarkenneta, ja jotka ovat myös kiinnostavia analyysin kannalta.

Yksinkertaisen haun avulla sanajonoilla *köyhä on*, *köyhät ovat* ja *köyhät on* konkordansseja kertyi reilut kolmetuhatta. Konkordanssit ovat yhden virkkeen pituisia, eli sanamäärällisesti yksittäisten konkordanssien sisältö vaihtelee melko paljon. Korp ei poista kommenttiduplikaatteja, eli sama lause saattaa esiintyä aineistossa useampaan kertaan vääristäen sanojen frekventtiyttä aineistossa. Sanojen vääristyminen saattaisi vaikuttaa tuloksiin, kun tietynsävyiset äänet toistuisivat tekstissä nostaten keinotekoisesti yksittäisen näkemyksen painoarvoa aineistossa. Duplikaatit sai helposti poistettua Excel-ohjelman avulla. Siirsin korpukset Excel-taulukkoon, johon jokainen konkordanssi asetui allekkain omalle rivilleen. Lajittelin

konkordanssit aakkosjärjestykseen ensimmäisen sanan mukaan, jolloin duplikaatit näkyivät peräkkäin. Tämän jälkeen valitsin ”Poista kaksoiskappaleet” jonka jälkeen siirsin seulotut korpuukset .txt -muotoon, jolloin AntConc tunnistaa tiedostot. Duplikaattien poiston vuoksi aineistosta siistiytyi pois noin 5 %.

3.3 AntConc-konkordanssiohjelma aineiston analyysin apuna

AntConc (tässä tutkimuksessa versio 3.4.4) on ilmainen ladattava konkordanssiohjelma, jota voi käyttää monipuolisesti korpustutkimuksen työkaluna. Ohjelmaa voi hyödyntää konkordanssiominaisuuden lisäksi esimerkiksi avainsanahakuun, jos haluaa vertailla kahden korpuksen sanaesiintymiä, tai jos haluaa tutkia korpuksessa ilmeneviä ”sanaryppäitä”, voi hyödyntää ohjelman klusteriominaisuutta. Frekvenssihaku puolestaan listaa korpuksen sanat niiden frekventtiyden mukaan. Tässä tutkimuksessa olen kiinnostunut korpuksen kollokaatioista.

Kollokaatiohaku on klusterihakua laajempi siinä mielessä, että sanojen ei tarvitse olla peräkkäin sanaryppäinä, vaan haku keskittyy siihen, mitkä sanat esiintyvät usein lähellä toisiinsa eli ovat tilastollisesti merkittäviä. Tässä tutkimuksessa laskin kollokaation MI-testin (mutual information) mukaan, joka laskee kahden sanan todennäköisyyden esiintyä lähellä toisiinsa, ja vertaa tulosta siihen, millä todennäköisyydellä sanat ilmenevät itsenäisesti perustuen niiden frekventtiyteen. Yksinkertaistettuna MI-testi laskee todennäköisyyden sille, että noodin eli hakusanan havaitseminen tuottaa toisen sanan havaitsemisen. Haasteena tässä laskutavassa on kuitenkin se, että kone antaa korkean tuloksen korpuksessa harvoin ilmeneville sanoille. (Clear 1993: 279–280; Baker 2006: 96, 101–102; Biber & Conrad & Reppen 2007: 265–266.)

Ei ole olemassa yksimielisyyttä siitä, kuinka monta sanaa noodin eli hakutermin oikealta ja vasemmalta puolelta kollokaatiohakuun tulisi ottaa. Sanamäärää vaihtelemalla hakutuloksetkin vaihtelevat ja vaarana on, että tutkija valitsee sanamäärän kiinnostavimpien tulosten perusteella. (Baker 2006: 102–103.)

3.4 Kollokaatiohaun ja tulosten rajausta analyysia varten

Tein kollokaatiohaun rajauksen seuraavia periaatteita mukaillen: Tutkimuksessani tarkastelen köyhien kuvailua eli sanoja, jotka ilmenevät ja toistuvat *köyhä* o**² jälkeen. Tämän perusteella jätin hakutermin eli noodin (*köyhä* o**) vasemmanpuoleiset sanat pois. Noodin oikealta puolelta rajasin hakutuloksen kolmeen sanaan, koska uskon, että ne riittävät antamaan tuloksia hakutermin täydentävistä sanoista. Haun määrityksenä oli myös, että kollokaation on esiinnyttävä korpuksessa vähintään kymmenen kertaa. Barnbrookin (1996: 99) mukaan MI-testin raja-arvo on 1,58. Haun rajauksen vuoksi kaikkien analyysiin päätyneiden sanojen MI-testi ylittää arvon 3,0.

Kollokaatiohaun tuloksista poimin kaikki infinitiiviverbit ja adjektiivit, jotka luonnehtivat subjektia eli tässä tapauksessa *köyhää*. Adjektiivit ovat predikatiivin roolissa ja verbit ovat partisiippimuotoisia liittomuotoja, eli ovat osa predikaattia. (VISK § 450, § 943.) Jätin analyysistä pois esimerkiksi pronominimaiset adjektiivit *oman* ja *omaa*, olla-verbin eri muodot sekä kollokaatit, jotka tuottivat köyhyydestä eräänlaisen kehäpäätelmän (esim. ”*köyhät on köyhiä*”). Tavallisesti nämä rakenteet viittasivat polarisaatioon rikkaiden ja köyhien välillä (”*Rikkaat rikastuvat ja köyhät köyhtyvät*”). Pois jäi neljä konkordanssia, joiden kollokaatti ei ollut predikatiivin roolissa. Esimerkiksi lauseessa ”*Oletko koskaan ajatellut miksi köyhät ovat rikkaita useammin ylipainoisia?*” sana *rikkaita* näkyy listassa kollokaattina, mutta se ei ole predikatiivitarkoitteinen.

Analyysissä tutkin korpuksen diskursseja semanttisen prosodian avulla. Jäljelle jääneet kollokaatit lajittelevin positiiviseen, neutraaliin ja negatiiviseen ryhmään niiden semanttisen prosodian perusteella. Virketason analyysi ei ole tyhjentävä, ja joskus laajempi konteksti on hedelmällisempi, jotta voidaan tarkasti päätellä leksikaalisen yksikön prosodia (Jantunen 2004: 140). Tähän tutkimukseen kerätyt konkordanssit ovat sanamäärällisesti keskiarvoltaan suppeita. Tämän vuoksi näin sopivaksi ottaa neutraalin ryhmän mukaan analyysiin, sillä yksittäisen virkkeen tasolla ei ole aina selvää, onko semanttinen prosodia selvästi negatiivinen vai positiivinen.

² Asteriskimerkin (*) käytöstä katso s. 5.

4 AINEISTON ANALYYSI JA TULOKSET

Tässä luvussa analysoin puhetapoja, joita aineistossa käytetään puhuttaessa siitä, millaisia köyhät ovat. AntConcissa toteutettu kollokaattiluettelo listasi rajatuilla hakuehdoilla kuusi verbiä ja kolmetoista adjektiivia, jotka ovat lueteltuina taulukoissa 1 ja 2 (s. 15–16). Analyysissä tarkastelen *köyhä*-sanan semanttista prosodiaa korpuksessa. Leksikaalista arvottamista tutkiessani tartun myös köyhien rooleihin, jotka näkyvät esimerkiksi siinä, millaisina toimijoina köyhiä kuvataan.

4.1. Konkordanssien luokittelu tässä tutkimuksessa

Köyhän kollokaatit ovat pintapuolisesti tutkailtuna ja niiden sanakirjamäärityksen perusteella melko negatiivispainotteisia. Esimerkiksi *joutua* selittyy sanakirjassa epäedullisen muutoksen kohtaamisena (KS s.v. *joutua*) ja *jättää* saa määritelmäkseen olla ottamatta mukaansa, lähteä ja luopua (KS s.v. *jättää*). Adjektiiveista löytyy myös suoranaisesti pejoratiivisia ilmauksia, kuten *juoppoja*, *tyhmiä* ja *laiskoja*. Neutraaleiksi sanoiksi voinee laskea verbit *tehneet*, *saaneet* ja *saanut* ja positiiviseen ryhmään adjektiivit *parempi*, *hyvä*, *rikkaita* ja *rikas*.

Tarkastelin kollokaatioiden konkordanssitasoista kotekstia selvittääkseni, kuinka paikansapitäviä nämä pintapuoliset päätelmät ovat. Jaottelin yhteensä 362 konkordanssia semanttisen prosodiansa mukaan joko negatiiviseen, neutraaliin tai positiiviseen ryhmään. Kotekstin eli tässä tapauksessa konkordanssin pituus vaihteli hyvin paljon, koska Korpista kerätessä konkordanssit olivat yhden virkkeen pituisia (konkordanssi alkaa viestin alusta ja katkeaa ensimmäiseen pisteeseen tai viestin loppuun, jos pistettä ei ole). Tämän vuoksi aineistossa on jonkin verran tynkälauseita, jotka ovat selvästi vain osa laajempaa virkettä, mutta jostain syystä kirjoittaja on laittanut pisteen keskelle lausetta tai viesti on muista syistä jäänyt kesken. Lyhimmillään semanttista prosodiaa tulkitaan kolmesta ja pisimmillään noin sadasta sanasta. Konkordanssien keskipituutta on hyvin vaikea arvioida, mutta se lienee kahdenkymmenen sanan paikkeilla.

Verbeistä analysoin tarkemmin kaikkia kuutta taulukossa 1 mainittua kollokaattia. Adjektiiveista analysoin tässä yhteydessä neljää negatiivisimman prosodian omaavaa ja kolmea positiivisimman prosodian omaavaa kollokaattia. Analysoitavat adjektiivit on lihavoitu taulukosta 2.

Luokittelussa tutkijan tulkinta on melko suuressa asemassa varsinkin konkordanssin suppeuden vuoksi. Laskin esimerkiksi neutraaleiksi lauseet, joissa verrataan suomalaista köyhää kehitysmaan köyhään, mutta positiiviseksi lauseen, joka vertasi nykyajan köyhää 1800-luvun köyhään. Syynä tähän oli se, että jälkimmäisessä köyhyyden tuntemus yhteisön sisällä on kirjoittajan mukaan parantunut, eli köyhän asema on muuttunut positiivisemmaksi, kun taas ensimmäinen vertaa kahta eri kulttuurissa ja ”tässä hetkessä” elävää köyhää toisiinsa. Negatiiviseksi laskin lauseet, joissa varsinkin pejoratiivinen ilmaus esitetään varmana tietona (”*Suomalaiset ns. köyhät ovat juoppoja*”), vaikka lause sisältäisikin jonkin muun kuin kirjoittajan mielipiteen (”*Kokoomuksen mielestä köyhät ovat laiskoja*”). Jos kirjoittaja kuitenkin selkeästi ilmaisee olevansa eri mieltä (”*siinä olet väärässä että köyhät ovat tyhmiä*”) on konkordanssi jaoteltu positiiviseen ryhmään. Kysymykset on myös luokiteltu neutraaleihin, jos ne eivät itsessään sisällä muuta kuin asiallisen kysymyksen, vaikka sävy olisikin yleistävä (”*Mistä johtuu että usein köyhät ovat lihavia?*”). Kuitenkin jos niissä esitetään kiro sanoja tai ne ovat selkeästi tarkoitettu ymmärrettäväksi negatiivisina, olen luokitellut kysymyksen negatiiviseen ryhmään (”*Miksi suomalaiset ns. köyhät ovat niin helvetin lihavia?*”). Luokittelut eivät ole ehdottomia, mutta pyrin tekemään ne jokaisen kollokaation kohdalla samoja periaatteita mukaillen. Nostan aineistossa havaitsemiani diskursseja jo analyysissä esille, mutta tiivistän havainnot tarkemmin ja kokoavammin päätäntöluvussa.

Taulukko 1. Kollokaattiverbit. MI-testi kertoo kollokaation vahvuudesta. Frekvenssi kertoo sanan esiintymien määrän korpuksessa *köyhä* o** -hakusanan jälkeen.

MI	Frekvenssi noodin oikealla puolella	Kollokaatti- verbi	Negatiivinen semanttinen prosodia	Neutraali semanttinen prosodia	Positiivinen semanttinen prosodia
4,99	22	jätetty	22 (100 %)	0	0
4,94	24	unohdettu	17 (71 %)	6 (25 %)	1 (4 %)
4,86	14	joutuneet	13 (93 %)	1 (7 %)	0
4,75	13	tehneet	5 (38,5 %)	5 (38,5 %)	3 (23 %)
4,50	17	saaneet	6 (35 %)	7 (41 %)	4 (24 %)
4,23	13	saanut	3 (23 %)	6 (46 %)	4 (31 %)

Taulukko 2. Kollokaattiadjektiivit. MI-testi kertoo kollokaation vahvuudesta. Frekvenssi kertoo sanan esiintymien määrän korpuksessa *köyhä* o** -hakusanan jälkeen. Lihavoituva sanoja analysoin tarkemmin alaluvussa 4.3.

MI	Frekvenssi noodin oikealla puolella	Kollokaatti- adjektiivi	Negatiivinen semanttinen prosodia	Neutraali semanttinen prosodia	Positiivinen semanttinen prosodia
4,81	44	lihavia	22 (50 %)	22 (50 %)	0
4,73	12	nöyrä	5 (42 %)	5 (42 %)	2 (16 %)
4,61	11	juoppoja	8 (73 %)	3 (27 %)	0
4,55	29	kateellisia	26 (90 %)	3 (10 %)	0
4,51	11	kateellinen	10 (91 %)	1 (9 %)	0
4,47	36	tyhmiä	30 (83 %)	4 (11 %)	2 (6 %)
4,40	21	laiskoja	14 (67 %)	7 (33 %)	0
4,37	10	huono	4 (40 %)	5 (50 %)	1 (10 %)
4,24	21	tyhmä	17 (81 %)	4 (19 %)	0
4,11	13	parempi	1 (8 %)	2 (15 %)	10 (77 %)
3,46	11	hyvä	8 (73 %)	2 (18 %)	1 (9 %)
3,27	11	rikkaita	0	7 (64 %)	4 (36 %)
3,18	29	rikas	0	22 (76 %)	7 (24 %)

4.2 Kollokaattiverbit

4.2.1 Jätetty ja unohdettu

Jätetty ja *unohdettu* ovat kollokaattiverbien passiivimuodot, eli tekijöitä ei yksilöidä ja tekemisen kohteena ovat köyhät. Tämä poikkeaa muista kollokaattiverbeistä, joissa köyhä on tekijä. *Köyhä* on jätetty* on kollokaatioista ainoa, jolla on korpuksessa vain negatiivinen prosodia, mutta myös *unohdettu* on edustaa suurelta osin negatiiviseen prosodian ryhmää (75 %). Kollokaatilla *unohdettu* on neutraalia prosodiaa 25 % ja positiivista 4 % (yksi konkordanssi). Passiiviverbille ominaiseen tapaan tekijää ei usein näissä virkkeissä eksplikoida, mutta *jätetty*-kollokaatin sisältävät konkordanssit viittaavat todennäköisesti hyvinvointiyhteiskunnan toimimattomiin palveluihin ja *unohdettu* viittaa tämän lisäksi usein politiikkaan. Yhteistä negatiiviseen ryhmään luokitelluille kollokaatioverbeille *jätetty* ja *unohdettu* on se, että köyhiä kuvataan suuressa osassa näissä konkordansseissa uhreina ja passiivisena ryhmänä, jonka huomioiminen ja huolenpito ovat epäonnistuneet. Köyhiä ei näissä konkordansseissa henkilökohtaisesti syyllistetä, vaan kurjuuden lähteenä kuvataan yhteiskuntaa.

- 1) Suomalainen **köyhä on jätetty** täysin yksin ja heitteille, syyllistäen vielä no onhan se kiva katsoa köyhää nenän varrtapitkin.
- 2) Ja nyt sitten ihmetellään hoomoilasena , että miksi **köyhät on jätetty** taas oman onnensa nojaan .
- 3) Ne ovat jyränneet meitin täysin verotuksen suhteen voivat pienituloiset sanoa, kun rikkaat ovat rikastuneet suunnottomasti ja **köyhät on jätetty** asunnottomiksi ja leipäjonoihin..

Negatiivisuutta luovat esimerkiksi tarkennukset, mihin köyhät on jätetty. Esimerkissä 1 *heitteille* on melko abstrakti käsite, joka Kielitoimiston sanakirjan mukaan on sitä, että on hylätty avuttomana (KS s.v. *heitteillä*). *Heitteille* on kaikista frekventein ilmaus siitä, mihin köyhät on jätetty, sillä se on käytössä kymmenessä konkordanssissa. Jonkinasteinen synonyymi *heitteille on oman onnensa nojaan* (esimerkki 2), joka on korpuksessa toiseksi frekventein tapa kuvata sitä, mihin köyhä on jätetty (käytössä kuudessa konkordanssissa). Konkreettisemmän paikan ilmaisee esimerkki 3, jossa puhutaan asunnottomuudesta ja leipäjonoista. Näistä varsinkin asunnottomuutta leimaa ankara köyhyys.

Kollokaatioissa *köyhä* on unohdettu* negatiivisuutta luodaan esimerkiksi sillä, millaisia seurauksia unohtamisella on. Esimerkki 4 kuvailee unohtuksen johtaneen perintötoimistojen holtittomaan toimintaan, jota verbi *jyllätä* kuvaa. Tämän ryhmän konkordansseista huomattava määrä sisälsi viittauksia politiikkaan (5), joten unohtamisen voinee näiltä osin tarkentaa siihen, että kirjoittajien mielestä poliittisessa päätöksenteossa köyhiä ei oteta huomioon. Negatiiviseen ryhmään laskin esimerkiksi määrän adverbien sisältävät virkkeet, jotka ”esittävät teon, tilan tai ominaisuuden tapahtuvan tai pätevän jonkin suhteen kauttaaltaan” (VISK § 660). Esimerkissä 6 adverbien *täysin* tarkoitus on painottaa tässä negatiiviseksi koettua asiaa eli unohtamista.

- 4) Vanhukset ja **köyhät on unohdettu**, perintötoimistot saavat jyllätä miten tahtoo.
- 5) Oman maan vähäosaiset ja **köyhät on unohdettu** kun hallitus haluaa loistaa YK : n parrasvaloissa.
- 6) Hyvin näyttää toimivan, **köyhät on** täysin unohdettu .

Unohdettu-kollokaatin ryhmässä oli myös neutraaleja virkkeitä. Tässä ryhmässä on kysymyksiä (7) sekä toteamuksia (8), jotka eivät suoranaisesti ole pejoratiivisia tai niitä ei erityisesti vahvisteta esimerkiksi adverbeilla tai voimasanoilla. Positiiviseen ryhmään luokitellussa esimerkissä 9 kiinnostavaa on se, että kirjoittajan mukaan poliitikko on huomionnut köyhät ja haluaa muutosta asiaan.

- 7) Miksi **köyhät on unohdettu**?
- 8) Syrjäseudulla asuvat **köyhät on unohdettu**.
- 9) Ainoastaan Perussuomalaiset reagoi, kun Soini jyrähti, että **köyhät on unohdettu** ja asialle pitää tehdä jotakin.

Sanat *jätetty* ja *unohdettu* sisältävissä lauseissa erityistä muuhun korpukseen verrattuna on se, että köyhistä puhutaan myös osana ”meidän” ryhmää esimerkiksi puhumalla omista köyhistä (10) tai suoraan ”meistä” (11 ja 12).

- 10) Jokatapauksessa suomen omat köyhät on unohdettu ja keskitytty vain muualta tulleiden auttamiseen joka on vääryys kantasuomalaisia kohtaan.
- 11) Demarit hyysäävät vain mamuja ja me aidot suomalaiset **köyhät on jätetty** b-kansalaisen asemaan.
- 12) **köyhät on unohdettu** täysin, meidät mustetaan vain silloin kun jossain pitää kiristää.

Esimerkeissä 10 ja 11 ”niiden” ryhmäksi on eksplikoitu maahanmuuttajat. Oma ryhmä nähdään lähtökohtaisesti etuoikeutetumpana, mutta ryhmän kohtelu ei vastaa tätä odotusta. Muiden ryhmä kuvataan valossa, joka saa oman ryhmän vaikuttamaan epäoikeudenmukaista kohtelua saavalta. Esimerkissä 11 puolestaan on jälleen viittaus politiikkaan, kun kirjoittaja tuo esiin näkemyksensä päätöksentekijöiden välinpitämättömyydestä köyhiä kohtaan.

4.2.2 *Joutuneet, tehneet ja saaneet/saanut*

Konkordanssit, joissa on *joutuneet*-verbi, ovat hyvin suurelta osin negatiiviseen ryhmään jaoteltuja. Negatiivisissa konkordansseissa kuvataan joko paikkaa (13) tai olotilaa, johon köyhät ovat tahtomattaan päätyneet. Esimerkki 13 on sisällöllisesti melko suppea, mutta kirjoittaja tarkoittanee, että köyhien varallisuus ei riitä asumaan isoissa kaupungeissa. Savipeltoa pidetään huonona kasvualustana, ja kirjoittajan metafora lienee se, että köyhille ei ole kunnollisia töitä paikassa, johon he ovat päätyneet. Olotilaa ilmaistaan esimerkiksi luopumisella (14), valitsemisella ja kärsimisellä. Myös rahaan, maksamiseen ja myymiseen liittyviä konkordansseja on jonkin verran, ja esimerkissä 15 *joutuminen* kuvaa epätasapainoa rehellisten veroja maksavien köyhien ja epärehellisten ”veroja kiertävien ökyrikkaiden” välillä.

- 13) **köyhät ovat joutuneet muuttamaan kehyskuntiin** , osa joutunut savipellon velkamuuliksi.
- 14) tonnikalan hintahan on noussut niin , että siitä **köyhät ovat jo joutuneet luopumaan**.
- 15) Rikkaitten veronkiertäjien ja veroparatiisiyhtiöiden veroprosenttia voisikin nostaa, mutta kun tilanne on ollut tähän mennessä se, että **köyhät ovat joutuneet** aina suhteellisesti kovemmiksi veronmaksajiksi kuin veroja kiertävät hyvätuloiset ökyrikkaat.

Yhteistä näille virkkeille on se, että odotetusti joutumista seuraa jokin negatiiviseksi tulkittava asia tai tapahtuma. Vaikka näissä virkkeissä köyhä on tekijänä, ei häntä ole kuvattu sen aktiivisempana kuin virkkeissä, joissa käytetään *unohdettu* ja *jätetty* -verbejä. Näissä konkordansseissa köyhä kuvataan voimattomana ja passiivisena. Koska *joutuneet*-verbi kuvastaa epämieluisaa muutosta, on jo kollokaatiosta itsestään pääteltävissä kirjoittajien asennoituminen

köyhiin ja köyhyyteen. Kirjoittajien viesteissä painottuu köyhien epäoikeudenmukainen kohtelu ja köyhien kurjuus.

Tehneet-verbin kohdalla voi odottaa, että köyhät kuvailtaisiin aktiivisina toimijoina ja tämä aktiivisempi rooli näkyy myös köyhän semanttisessa prosodiassa. Neutraali ryhmä sisältää asiallisia kysymyksiä (16) ja toteamuksia (17), mutta myös mielipiteen, joka kuvaa osaa köyhistä positiivisessa ja osaa negatiivisessa valossa (18). Esimerkistä 18 saa kuvan, että juuri aktiivinen tekeminen on köyhyydestä nostattava tekijä, ja toimeliaisuus on henkilöstä itseltään kiinni, eli syyllistävä näkökulma on esillä. Vastakohtaisuutta konkordanssissa aktiivisuudelle kuvaavat *surkuttelemaan* ja *odottelemaan*.

- 16) Mitä pahaa **köyhät on** teille **tehneet**, miksi haluatte loukata heitä?
- 17) Aina **köyhät ovat tehneet** eniten lapsia, mutta nyt sitä ei enää hyväksytä.
- 18) Mutta nämä savupirteistä lähtöisin olevat **köyhät ovat tehneet** jotain nostaakseen elintasoaan, eivätkä siksi ymmärrä rassukoita jotka ovat jääneet sukupolvesta toiseen samaan jamaan itsesälissä surkuttelemaan köyhyyttään, ja odottelemaan yhteiskunnan avustuksia!!

Positiivisessa ryhmässä köyhiä kuvataan muutoksenhaluisina ja oma-aloitteisina (19) ja jopa itse köyhyys kuvataan positiivisena asiana (20). Lisäksi köyhiä verrataan varakkaisiin positiivisessa mielessä, kun konkordanssin mukaan köyhät ovat jo tehneet yhteisen hyvinvoinnin eteen paljon, ja kirjoittajan mielestä *porvarit* eivät ole vielä tehneet samoin (21).

- 19) Pelottaa tää vihanen keskustelu, mutta sanon silti: kyllä **köyhät ovat tehneet paljon asioiden parantamiseksi**, väärin väität jos väität muuta.
- 20) Monet **köyhät ovat tehneet** suuria keksintöjä ja muita innovaatioita juuri köyhyyden ansiosta.
- 21) Suomen hyvinvoinnista riittää muillekin, kunhan porvarit tekevät pieniä uhrauksia, sellaisia, joita **köyhät ovat tehneet** jo pitkään.

Negatiivisessa ryhmässä asiat, joita köyhät ovat tehneet, kuvaillaan syyllistävään sävyyn, kuten erityisesti esimerkeissä 22 ja 23. Esimerkki 22 on toisaalta vähäsanainen ja on vaikea tulkita, onko kirjoittaja tosissaan vai käyttääkö hän ironiaa. Esimerkissä 23 kirjoittaja kuvailee köyhien tilannetta halventavasti *säälittävään kuseen* joutumisena. Esimerkki 24 vertaa köyhiä ja kohtalaisesti toimeentulevia, mutta siinä missä esimerkki 21 kuvailee köyhien tekoja yhteisen hyvän eteen työskentelyksi ja varakkaampien tulisi tehdä samoin, esimerkki 24 kuvaa sitä, että ylempi sosioekonominen luokka ajautuu tahtomattaan tilanteeseen, jossa köyhät ovat olleet *aina*, kuten kirjoittaja lisää.

- 22) **köyhät ovat tehneet syntiä** ja ovat kärsimyksensä ansainneet.
- 23) Miksiköhän **köyhät ovat tehneet huonoja valintoja** ja ajaneet siten itsensä säälittävään kuseen?

- 24) Kohtalaisesti toimeentulevatkin elävät lähitulevaisuudessa kädestä suuhun aivan kuten **köyhät ovat tehneet aina**.

Saada-verbillä on kollokaattilistassa kaksi eri muotoa (*saaneet* ja *saanut*), mutta käsitte-
len näiden kollokaattien analyysin yhdessä. Kun verbien *saaneet* ja *saanut* semanttisen prosodian tilastot lasketaan yhteen, on sanoilla negatiivista prosodiaa 30 %, neutraalia 43 %, ja positiivista 27 %. Konkordanssit, joissa on käytetty *saada*-verbiä, köyhän rooli on luonnollisesti vastaanottaja.

Neutraalin prosodian ryhmä on kaikista suurin, ja nämä virkkeet ovat lyhyitä, ja niissä on asiallista keskustelua esimerkiksi köyhien saamista eduista ja sakoista. Varallisuus on aiheena myös negatiivisessa ryhmässä, mutta ero neutraalin ryhmän viesteihin on sanavalinnoissa ja siinä, miten varakkaat kuvataan ahneina ja vähävaraiset ahneuden uhreina. Monissa viesteissä yhteistä on, että se, mitä köyhä saa, yritetään viedä köyhältä pois. Esimerkissä 25 kirjoittaja käyttää tästä sanaa *sorto* ja esimerkissä 26 kirjoittaja käyttää melko groteskia valintaa (*"ulosmittaa hänen sontansa jätepuhdistamolta"*) ilmaisessaan köyhän vähäosaista asemaa. Kaikissa konkordansseissa ahneus ei tule köyhien ulkopuolelta, vaan esimerkissä 27 kirjoittajan mielestä köyhä on saanut jotain arvokkaampaa (hevosen) varastamalla sen.

- 25) Aina köyhiä sorretaan, jos herrat näkee, että joku **köyhä on saanut** vuosikymmeniä säästettyään jotain säästöjä, niin herrat keksii jonkin kepulikonstin, millä köyhän säästöt pienenevät yhdessä yössä.
26) jos sitten vielä tuntuu rahapulaa ja väärältä että **köyhä on saanut** tukina nippanappa päivittäisen leipänsä, niin ulosmittaa hänen sontansa jätevedenpuhdistamolalta, sillä muuta omaisuutta köyhä ei sinun rahoillasi ole kerryttänyt.
27) Siis jos minulla ei ole hevosta mutta haluan sellaisen, kysyn Jumalalta että miksi jotkut köyhät ovat saaneet itselleen hevosia varastamalla.

Positiivisessa ryhmässä köyhät ovat saaneet ruokaa (28) ja tuloja, mutta myös positiivisia aineettomia asioita, kuten apua (29) ja *lottovoiton kun ovat syntyneet suomeen* (30). Esimerkeissä 28 ja 29 köyhät ovat myötätuntoisen toiminnan kohteita. Esimerkissä 28 epäselväksi jää, mikä jää plussan puolelle, mutta näissä kahdessa esimerkissä empatiaa omaava taho on konkreettinen, Esimerkissä 30 ei ole kyse empatiasta vaan siitä, etuoikeudesta, jonka köyhä on saanut, ja josta tulisi olla kiitollinen. Vaikka köyhä on onnekas, kun on syntynyt suomeen, on konkordanssin sävy silti syyllistävä.

- 28) No niinhän ne maksaa, mutta kun **köyhä on** vastineeksi **saanut** täyttävän aterian, se jää silti plussan puolelle.
29) Ajattelepa, kuinka moni **köyhä on saanut** apua luterilaisen kirkon diakoniatyön kautta.
30) Sairaat ja **köyhät ovat saaneet** lottovoiton kun ovat syntyneet suomeen, KAIKKI ILMAISTA JA HOIDETAAN JA MAKSETAAN YHTEIKUNNAN PUOLESTA, MITÄ IHMETTÄ ITKETTE?

4.3 Kollokaattiadjektiivit

4.3.1 Kateellinen/kateellisia ja tyhmä/tyhmiä

Aivan kuten luvussa 4.2.2, jossa analysoin *saada*-verbin kahta taivutusmuotoa yhdessä, teen samoin adjektiivien *kateellinen* ja *tyhmä* kohdalla. Nämä ovat kollokaatit, joilla on korpuksen adjektiiveista kaikkein negatiivisin prosodia. Yhteenlaskettuna *kateellinen* ja *kateellisia* negatiivinen prosodia on 90 %, neutraali 10 % ja positiivinen 0 % konkordansseista. Sanoista *tyhmä* ja *tyhmiä* vastaavasti yhteenlaskettuna negatiivisia on 82 % neutraaleja 14 % ja positiivisia 4 %.

Kateellisuus käsitetään lähtökohtaisesti hyvin kielteisenä tunteena, joten ei ole yllätys, että näiden konkordanssien prosodia painottuu negatiiviseen ryhmään. Viesteissä kuvattu köyhien kateellisuus on syyllistävä. Kateellisuudesta puhuttaessa negatiiviseen ryhmään jaotelluissa konkordansseissa köyhät ovat kateellisia esimerkiksi rikkaille tai rikkaammalle (31) ja toisilleen (32). Suurimmassa osassa kateuden kohdetta ei kuitenkaan eksplikoida, vaan vain todetaan, että köyhät ovat kateellisia (33). Tämän ryhmän konkordanssit ovat melko lyhyitä, joten esimerkiksi syitä kateudelle eivät kirjoittajat yhdessä virkkeessä juurikaan kerro.

31) Tottakai **köyhät on kateellisia rikkaammille**, niinhän se on aina ollut ja tulee aina olemaan.

32) Vitsi on siinä, että **köyhät on** niin **kateellisia toisilleen**.

33) Voi kun **köyhä on kateellinen**.

Kateellisuuden määrää saatetaan painottaa esimerkiksi käyttämällä kvanttoriadverbia *aina* (34) tai kateellisuus rajataan fokuspartikkelin *vaan* tai *ainoastaan* avulla koskemaan pelkästään köyhiä (35) (VISK § 649, § 844). Myös voimasanoja käytetään painottamaan kateuden intensiteettiä (36) ja parissa konkordanssissa kateus rinnastetaan katkeruuteen.

34) Tottakai **köyhä on aina kateellinen**, eikä usko

35) Ainoastaan **köyhä on** köyhälle **kateellinen**.

36) Ahaa, sinä et kadehdi miljonäärejä mutta **köyhät on helvetin kateellisia** sinun kolmen tonnin liksallesi?

Neutraalissa ryhmässä on yhteensä neljä konkordanssia. Kahdessa konkordanssissa kyseenalaistetaan köyhien kateus rikkaita kohtaan (37). Esimerkki 37 on haastava jaoteltava, koska jokin ryhmä on tässäkin virkkeessä kateellinen ja virke sisältää kvanttoriadverbin *aina* lisäämässä sanotun painoa. Neutraalissa ryhmässä konkordanssi on kuitenkin siksi, koska *köyhää* kuvaillaan negatiiviseen ryhmään verrattuna myönteisemmin ja kateellisuuden lähtee-

nä eivät ole köyhät. Kahdessa viestissä köyhien kateellisuus on ironiaa, jota esimerkin 38 lopussa oleva hymiö ilmentää.

37) Luulisi että **köyhät on kateellisia** rikkaille, mutta miksi se on aina toisinpäin?

38) Kyllä **köyhät on** nyt **kateellisia** bemarkistasi :D

Tyhmä ja *tyhmiä* on henkilöstä pejoratiivinen ilmaus. Kielitoimiston sanakirja määrittelee *tyhmän* esimerkiksi käsityskyvyltään ja älyltään heikkona, heikkolahjaisena ja oppimattomana (KS s.v. *tyhmä*). Köyhän määrittely tyhmänä nostaa asiaa ilmaisevan henkilön köyhien ryhmän yläpuolelle sekä halventaa ja syyllistää köyhien ryhmää.

Monissa konkordansseissa kirjoittaja ilmaisee köyhien tyhmyyden olevan joko täysin varmaa tai vaihtoehtoisesti kirjoittaja pehmentää sanomaansa esimerkiksi sanoilla *pääsääntöisesti* tai köyhien tyhmyys on *osatotuus* (39) Negatiivisessa ryhmässä *tyhmä* tai *tyhmiä* rinnastetaan monessa konkordanssissa toisiin pejoratiivisiin nimityksiin. Yleisin näistä rinnastuksista on *laiska* (40), joka rinnastuu *köyhään* seitsemässä konkordanssissa, mutta rinnastuksia tehdään myös muun muassa *säälittävään*, *surkeaan* ja *rumaan*. Joissain konkordansseissa viitataan jonkun toisen sanomaan (41), mutta koska virkkeissä ei asiaa kyseenalaisteta, on konkordanssit luokiteltu negatiiviseen ryhmään.

39) Osatotuushan on se , että **köyhä on tyhmä** .

40) Perusoletus lienee se, että **köyhä on laiska, tyhmä** ja epärehellinen.

41) Kokoomuslaisten mielestä köyhät ovat laiskoja, **tyhmiä** ja käyttävät systeemiä hyväkseen.

Yksi syy sille, miksi köyhät ovat kirjoittajien mukaan tyhmiä, on esimerkiksi se, etteivät köyhät tee tilanteelleen mitään muuttaakseen sitä. Esimerkissä 42 käytetään verbiä *viitsiä*, joka kuvaa sitä, ettei köyhä vaivaudu kouluttautumaan tai hakemaan työtä (KS s.v. *viitsiä*). Tästä asenteesta kertoo myös frekventti *laiska*-adjektiivin käyttö. Syyllistäminen on näissä konkordansseissa vahvaa. Toinen syy tyhmyydelle on se, että köyhä ei ymmärrä, mikä on hänelle itselle parhaaksi (43). Esimerkissä 43 on jälleen viittaus politiikkaan ja on todennäköistä, että koska kokoomuksesta puhutaan tässä ryhmässä paljon, *mammonapuolue*ella tarkoitetaan tässäkin tapauksessa kokoomusta. Kyseisessä esimerkissä köyhien ymmärrys politiikasta kyseenalaistetaan ja sanottua vielä elävöitetään oksankatkaisemismetaforalla. Kolmas esimerkkisyys köyhien tyhmyydelle on yleinen halventava oletus heidän älykkyydestään (44).

42) Koska **köyhä on tyhmä**, neuvoton ja laiska eikä viitsi kouluttautua tai hankkia työtä, vaan jää odottamaan avustuksia ja almuja.

- 43) Itse ihmettelen samaa miten **köyhät ovat** niin **tyhmiä** että uskovat mammona puolueen vedättäjiä vähän sama kun sahaisi omaa oksaa poikki ja sitten ihmettelisi siellä maassa että miksi näin kävikään.
- 44) Luonnostaan ajatellaan, että **köyhät ovat tyhmiä**, niitä voi kusettaa kuinka paljon tahansa, mennen tul-
len.

Negatiivisen ryhmän konkordansseissa tehdään selväksi ”niiden” ryhmä, joka on selvästi huonompi kuin ”meidän” ryhmä. Köyhä on näissä konkordansseissa oman tilansa aiheuttaja joka tekee huonoja päätöksiä ja siten hyväksyy kohtalonsa. Neutraaleja konkordansseja tässä ryhmässä ovat kysymykset sekä sellaiset vastaukset jonkun toisen viestiin, jossa kyseenalais-tetaan edellisen kirjoittajan älykkyyttä viittaamalla tämän *henkisen kehityksen tasoon*, eikä niinkään oteta kantaa siihen, ovatko köyhät tyhmiä (45). Positiivisessa ryhmässä puolestaan kielletään köyhien tyhmyys (46), ja sanottua vielä painotetaan lausumapartikkelilla *todella-kaan* (VISK § 805).

- 45) Paljastit itsesi ja oman henkisen kehityksesi tason olemalla sitä mieltä että suomalaiset **köyhät ovat tyhmiä**.
- 46) Väite että **köyhät ovat tyhmiä** ei todellakaan pidä paikkaansa.

4.3.2 Parempi ja rikkaita/rikas

Seuraavaksi käsittelen kollokaatteja, joilla on prosentuaalisesti eniten positiivisen prosodian omaavia konkordansseja. Edellisten saman sanavartalon omaavien sanojen tavoin *rikkaita* ja *rikas* käsitellään yhdessä.

Kollokaatiolla *köyhä on parempi* on sekä määrällisesti (10 konkordanssia) että suhteutettuna prosentuaalisesti (77 %) neutraaliin ja negatiiviseen ryhmään positiivisin semanttinen prosodia. Seitsemässä näistä kymmenestä konkordanssista sama on sitaatti Raamatusta (47). Koska virkkeissä on vain kyseinen sananlasku, on mahdotonta sanoa, millaiseen asiaan kirjoittajat ovat tällä sitaatilla ottaneet kantaa. Kahdessa konkordanssissa köyhää verrataan paremmaksi kuin *talousrikollista* (48) tai *kahmijaporukoita* (49), ja yhdessä konkordanssissa köyhä on parempi koiranomistaja (50). Köyhää ilmentetään näissä konkordansseissa moraali-sempana osapuolena. Esimerkeissä 48 ja 49 kuitenkin rajataan, että nimenomaan *rehellinen köyhä on parempi* osapuoli. Kollokaation *köyhä on parempi* sisältävissä konkordansseissa on havaittavissa se, että viestien mukaan köyhä on hyvä ihminen vain verrattuna johonkin selvästi huonompaan.

- 47) Sananlaskut 9:22 22. Ihaninta ihmisessä on hänen laupeutensa, ja **köyhä on parempi** kuin valhettelija.
- 48) Juttiisa niin, rehellinen köyhä on parempi, kun talousrikollinen, joka ei opi
- 49) Rehellinen köyhä on kyllä **parempi** kuin nämä kahmijaporukat!

- 50) Taisi aloittaja tarkoittaa, että **köyhä on parempi koiran omistaja**, sillä köyhällä ei ole varaa bilettää, matkustella ym.y.m., vaan on paljon kotona ja viettää aikaa koiran kanssa.

Negatiivisessa ryhmässä on yksi kollokaatti (51). Kirjoittaja ilmaisee, että *köyhä on kuolleena parempi*, mutta lyhyestä konkordanssista ei selviä, kenelle tämä olisi parempi. Neutraaleissa konkordansseissa puolestaan esitetään esimerkiksi kysymys, jossa kyseenalaiseen köyhän automaattinen paremmuus rikkaaseen verrattuna (52).

- 51) Heille **köyhä on kuolleena parempi**.

- 52) Miten voit sanoa että **köyhä on parempi** ihminen kuin **rikas**?

Kollokaatioilla *rikkaita* ja *rikas* on yhteenlaskettuna positiivisen prosodian ryhmässä 27,5 % kollokaateista, neutraalissa ryhmässä 72,5 % ja negatiivisessa 0 %. Neutraalissa ryhmässä vertaillaan suomalaisia köyhiä muiden maiden tai alueiden köyhiin (53). Esimerkissä 53 vertailupaikkana on tarkentamaton *köyhä maa*, mutta muita vertailukohtia aineistossa ovat esimerkiksi *Afrikka, sosialistinen maa* (54) ja *kehitysmaa* (55). Tavallisesti viesteissä päädytään siihen, että suomalainen köyhä on jonkin muun maan köyhää paremmassa asemassa taloudellisesti. Vertailevat viestit ovat asiallisia, mutta toisaalta niiden avulla vähätellään suomalaisen köyhän subjektiivista köyhyyden kokemusta.

- 53) Suomen köyhä on rikas, jos katsotaan köyhien maiden ruokaa, vaatetta, koulua ja turvaa vaille olevia ihmisiä.

- 54) Edelleen, suomalaisittain köyhä on rikas suhteessa sosialistisen maan keskituloiseen, jopa rikkaaseen.

- 55) Kun verrataan kehitysmaan köyhää suomalaiseen työttömään, niin suomalainen **köyhä on rikas** verrattuna kehitysmaan köyhään.

Positiivisessa ryhmässä on paljon hengellisiä viestejä. Vaikka luvussa 4.1 esitellään luokitteluperusteita, näen hyödylliseksi tarkentaa näiden hengellisten viestien jaottelutapaa. Hengelliset kirjoitukset ovat hyvin monitasoisia, ja tässä konkordanssit, joissa pohditaan Raamatun paradoksaalisuutta (56), ovat neutraalissa ryhmässä. Kuitenkin sellaiset konkordanssit, jossa ei esitellä Raamatun paradoksaalisuutta, vaan henkilön itsensä sisäistä rikkautta (57) on luokiteltu positiiviseen ryhmään. Muita positiivisia konkordansseja tässä ryhmässä ovat suoranaiset kehu suomalaisesta köyhää kohtaan (58). Vaikka esimerkki 58 katkeaa kaksoispisteeseen, se on poikkeava sisällöltään muista konkordansseista. Siinä köyhän älykkyyttä korostetaan positiivisessa valossa käyttämällä termiä *sivistynyt*. Esimerkissä 59 puhutaan suomalaisen köyhän terveydestä. Konkordanssi on tulkittavissa positiiviseksi, koska siinä verrataan suomalaista köyhää jonkin toisen maan rikkaaseen. Toisaalta juurikin terveystieteen kulmasta viestin sävy on ironinen.

- 56) Jeesuksen ja Lutherinkin aikaan ihmiset ihmettelivät kaikkia hullutuksia: pienin on suurin ja suurin on pienin, väärä on vanhurskas ja vanhurskas on väärä, hullu on viisas ja viisas on hullu, sokea on näkevä ja näkevä on sokea, rikas on köyhä ja köyhä on rikas.
- 57) Hengen maailmassa kun on sillä tavalla, että vain **köyhä on rikas** ja köyhänä pysyessään myös pysyy rikkaana, jolloin ainoa kerskaus on Kristus.
- 58) Mutta suomalainen **köyhä on rikas ja sivistynyt**:
- 59) Suomalainen köyhä on ylipainoinen eli hänelle on kertynyt elintasokumpu siinä missä rikkaallekin eli tässä maassa **köyhä on yhtä rikas** kuin köyhien maiden rikas!

Kollokaateissa, joissa on verraten suurin positiivinen prosodia, kuvaillaan köyhän henkistä hyvyyttä. Kiinnostavaa on se, kuinka monessa muussa kollokaatissa suosittu poliittinen tema ei ole näkyvissä näissä positiivisen ryhmän konkordansseissa. Lisäksi sitä, kuinka esimerkiksi köyhän rehellisyys tai henkinen rikkaus näkyy ja vaikuttaa hänen elämäänsä ja toimijuuteensa ei ole aineiston konkordansseissa havaittavissa, mikä tietysti osin selittyy konkordanssien suppeudella.

5. PÄÄTÄNTÖ

5.1 Yhteenveto ja johtopäätökset

Kandidaatintutkielmani tarkoitus on ollut selvittää, miten anonyymilla keskustelufoorumilla puhutaan köyhistä. Ensimmäinen tutkimuskysymyksenäni oli, millainen on *köyhän* semanttinen prosodia ja millaisilla sanavalinnoilla sitä ilmenetään. *Köyhän* semanttinen prosodia Suomi24-keskustelupalstalla on ennako-odotusten mukaisesti negatiivispainotteinen: Yhteensä 58 % analysoiduista konkordansseista on negatiivisessa ryhmässä, 31 % neutraalissa ja 11 % positiivisessa. Negatiivista prosodiaa luodaan pääosin pejoratiivisilla ilmauksilla, kirosanoilla sekä määrää ja intensiteettiä lisäävillä adverbilla sekä köyhään kohdistuneilla epämieluisilla tapahtumilla ja olotiloilla. Positiivinen prosodia syntyy lähinnä positiivisilla adjektiiveilla, tai vaihtoehtoisesti köyhä on saanut jotain myönteiseksi mielletävää tai henkilön henkiset ominaisuudet kompensoivat hänen taloudellista tilaansa. Neutraalissa ryhmässä virkkeissä ei suoranaisesti otettu selvää kantaa puoleen eikä toiseen (tähän liittyi usein virkkeen pituus, joka näissä tapauksissa oli melko lyhyt) ja virkkeet olivat kysymyksiä ja toteamuksia.

Toinen tutkimuskysymyksenäni koski aineistosta nousevia diskursseja. Keskeiseksi diskursseja pohtiessa nousi se, nähdäänkö köyhä oman tilansa aiheuttajana, jolloin köyhästä puhutaan käyttäen syyllistämiskurssia, vai yhteiskunnan rakenteiden uhrina, jolloin käytössä ovat uhri-, marttyyri- ja toisaalta sympatiadiskurssit. Positiivisen prosodian omaavissa kollokaattiadjektiivien ryhmän konkordansseissa oli myös köyhää voimaannuttava tai hengellinen diskurssi.

Köyhä kuvataan aineistossa paljon passiivisena ryhmänä, mikä on kiinnostavaa siinä mielessä, että köyhiä voidaan kuvata tästä näkökulmasta joko syyllistettyinä tai uhreina. Ensimmäisestä näkökulmasta köyhien passiivisuuden kuvaaminen tarkoittaa sitä, että köyhä on kykenemätön tai haluton toimimaan toisin, vaikka köyhydestä aktiivisesti pois pyrkiminen nähdään yleisesti hyveenä. Tämänlainen passiivisuus ilmenee syyllistämiskurssissa. Uhri- ja sympatiadiskursseissa köyhän vastuu häneen kohdistuneista asioista ja tapahtumista on poistunut, ja köyhä ajelehtii muun yhteiskunnan mukana ja on pakotettu hyväksymään se, mikä eteen tulee. Vaikka tässäkin diskurssissa köyhä ei tavallisesti esiinny positiivisessa valossa (päinvastoin köyhän kurjuutta kuvataan hyvinkin tarkasti), on siinä silti ymmärrystä köyhiä kohtaan.

Kankaanpää (2011: 31) pitää omissa tutkimustuloksissaan syyllistämiskurssia nimenomaan köyhyyden ulkopuolelta kirjoittavien käyttämänä diskurssina. Myös yksi Lillqvistin (2010: 79) keskeisistä tuloksista oli, että kansalaisteksteissä ilmeni työttömien oma aktiivisuuden korostunut rooli. Tähän hypoteesiin nojaten pidin yllättävänä sitä, kuinka varsinkin kollokaattiverbien ryhmässä syyllistäminen oli suhteellisen vähäistä. Syyllistäminen oli kuitenkin vahvasti esillä erityisesti negatiivisen prosodian omaavissa kollokaattiadjektiivien konkordansseissa, joten tulokset ovat osittain linjassa Kankaanpään ja Lillqvistin kanssa.

Syyllistämiskurssissa ero köyhien ryhmän ja oman ryhmän kanssa tehdään selväksi. On hyvä pohtia myös sitä puolta syyllistämiskurssissa, että suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan tulisi periaatteessa taata jokaiselle samanlaiset mahdollisuudet menestyä, ja tästä näkökulmasta katsottuna syyllistämiskurssi lienee niin yleinen. Yhtäläisistä menestymismahdollisuuksista voidaan kuitenkin olla montaa mieltä, vaikka luokkayhteiskunnassa ei suoranaisesti Suomessa eletäkään. (esim. Airio & Niemelä 2002: 216.)

Lillqvistin (2010: 78) tutkimuksessa on havainto siitä, että viranomaisteksteissä työttömistä kirjoitetaan siten, että viranomainen tietää, mikä on työttömälle parhaaksi. Omissa tuloksissani samaa puhetapaa käytetään köyhistä, kun monissa konkordansseissa kirjoittajat ilmaisevat tietävänsä, mitä köyhien tulisi tehdä päästäkseen köyhyydestä pois, tai köyhien valintoja arvosteltiin.

Köyhän uhridiskurssissa köyhyys johtuu ulkopuolisista tekijöistä, kuten esimerkiksi viranomaisista, instituutioista, päätöksentekijöistä ja joskus rikkaista. Lillqvist (2010: 79) pohtii myös sitä, että työttömiä puolustavat keskittyvät kieltämään negatiiviset syytökset, ja tämä näkökulma on osittain näkyvissä myös omissa tutkimustuloksissani positiivisessa ja neutraalissa semanttisen prosodian ryhmissä. Syyllistämisen vastadiskurssia luodaan muillakin keinoilla, ja näissä konkordansseissa taustaoletuksena ei suoranaisesti ole jonkin negatiivisen asian kieltö.

Negatiivisten syytösten kieltö ja muokkaus kierrättävät omalla tavallaan negatiivista diskurssia, jota köyhistä käytetään. Yhtenä esimerkkinä tästä positiiviseksi luokitellussa esimerkkilauseessa 46 (s. 23) kielletään köyhien tyhmyys, mutta samalla taustalla on ehkäpä yleinen oletus siitä, että köyhät ovat tyhmiä, jolloin kirjoittaja näkee tarpeelliseksi kieltää oletuksen. Jotta jatkotutkimuksissa voitaisiin tehdä vielä tarkempaa ja suuremman reliabiliteetin omaavaa analyysia, yhtenä kehitysvaihtoehtona on, että analyysi tehtäisiin kahdessa tasossa. Ensin tulkitaan taustalla oleva oletus, minkä jälkeen pohditaan, miten taustaoletusta esimerkiksi muokataan tai kielletään, eli millaisessa kontekstissa sitä käytetään. Käytännössä esimerkkilause 46 tulisi ensimmäisessä vaiheessa luokitelluksi negatiiviseen ryhmään, koska

taustalla on tarve kieltää tyhmyys, ja vasta toisessa vaiheessa positiiviseen, koska kirjoittaja ei ole oletuksen kanssa samaa mieltä.

5.2 Tutkimuksen arviointi jatkotutkimusmahdollisuudet

Tutkielman aineistoa Korp-ohjelmasta kerätessäni jouduin pohtimaan kandidaatintyön laajuutta ja tekemään kompromisseja. Pelkkä *köyhä* hakuterminä olisi tuottanut liian paljon seuloimistyötä, ja lopullinen hakuterminä *köyhä* o** rajaa loppujenlopuksi hyvin pienen siivun Suomi24-palstan köyhiin liittyvästä keskustelusta. Hakuterminä oli hyvin hedelmällinen, mutta sillä oli myös heikkoutensa.

Sanavalinta *köyhä* on arvottavampi termi kuin esimerkiksi sen synonyymi *vähäosainen*. Valinta keskittyä termin *köyhä* käyttöön on luultavasti rajannut aineistoa negatiivisemmän prosodian suuntaan, mutta koska *köyhä* ei ole yksinään halventava ja oma käsitykseni on, että *köyhä* on arkipuheessa käytetympi termi ja nettipalstan kieli on arkista, oli sanavalinta perusteltua.

Jo hakutermissä ennalta annettu predikaatti oli hyödyllinen siitä näkökulmasta, että näin tekemällä sain hakutuloksiksi *köyhä*-sanana substantiivimerkityksen sanan adjektiivikäytön sijaan. Tämä osittain edesauttoi sitä, että duplikaattien poiston jälkeen seulotuksi tulleiden konkordanssien määrä oli minimaalinen. Kuitenkin predikaatin ennalta määrittelyllä on huomionarvoisia rajausta ja siten tutkimustuloksia koskevia vaikutuksia. Ensinnä kieliopillisesta näkökulmasta käyttäessäni yksikön ja monikon kolmatta persoonaa hakutermissä rajautuu analyysiin suurimmaksi osaksi viestejä, joissa köyhistä puhutaan ”niiden” ryhmänä. Tämä ei kuitenkaan ollut ongelma, sillä tutkimuksen tarkoitus oli tuoda esiin kielellisiä valtarakenteita siitä, miten toisesta ryhmästä puhutaan. Toinen huomionarvoinen seikka on se, että predikaatin ollessa annettuna negaation sisältävät konkordanssit (eli mitä *köyhä ei ole*) jäävät kokonaan aineiston ulkopuolelle, ja tämä näkökulma olisi varmasti ollut kiinnostava lisä tutkimukseen. Kolmantena huomiona voinee vielä mainita, että predikaatin tai sen osan ennalta määrittäminen on luultavasti vaikuttanut köyhän toimijuuden kuvaamiseen esimerkiksi kollokaatti-verbilauseissa: noodissa käytetty verbi on näissä virkkeissä apuverbin roolissa ja kuvauksen kohteena ovat vain tempukseltaan perfektimuotoiset asiat.

Pohdinnan arvoista on myös punnita Suomi24-sivuston viestien yleistettävyyttä tavalliseen kielenkäyttöön. Suomi24-sivuston käyttäjistä ei ole saatavissa yksityiskohtaista tietoa, joka kertoisi esimerkiksi foorumin ikä- ja sukupuolijakaumasta. Yksi syy tähän on se, että käyttäjän ei tarvitse rekisteröityä palveluun. Sen verran voidaan todeta, että käyttäjät ovat

pääosin nuoria. Huomioitava on myös se, että Suomi24-foormilla on ala-arvoisen keskustelukulttuurin maine (Saarikoski 2013: 150). Korpuksesta ei voi sanoa varmaksi, kuinka suuri osa viesteistä on kirjoitettu provokatiivisessa mielessä, ja siksi tulosten yleistettävyyys nettikeskustelun ulkopuolelle ei välttämättä ole perusteltua.

Arvioinnin lopuksi käsittelen korpuslingvistiikan ja diskurssintutkimuksen yhdistämisen soveltumista tähän tutkimukseen. Kyseinen tutkimusmenetelmä soveltui mielestäni keskustelupalstan leksikaalisten diskurssien tutkimiseen melko hyvin. Baker mainitsee korpusavusteisen diskurssintutkimuksen eduksi tutkijan objektiivisuuden (Baker 2006: 10–12) ja itse koin juuri objektiivisuuden olleen menetelmän suurin etu.

Luvussa 2.3.2 esittelin korpusavusteisen diskurssintutkimuksen keskeisintä haastetta siitä, että frekvenssilistat ja kollokaatiot eivät välttämättä paljasta vallankäyttöllisiä ideologioita tai esittele vallalla olevaa diskurssia. Syynä tähän voi olla esimerkiksi se, että kollokaation konteksti on niin suppea, ettei siitä ole pääteltävissä mitään ilman laajempaa kontekstia tai vaihtoehtoisesti laajemmassa kontekstissa diskurssi voi paljastua erilaiseksi kuin lauseyhteydestä olisi voinut päätellä. Tässä tutkimuksessa moni neutraaliin ryhmään jaoteltu konkordanssi oli ideologian paljastamisen näkökulmasta vajavainen. Esimerkiksi analyysin esimerkiksi numero 58 (s. 25), jossa köyhää kuvataan sivistyneeksi ja rikkaaksi, mutta viestin kaksoispisteen jälkeinen loppuosa on jäänyt pois, joten ei voi tietää, onko kaksoispisteen jälkeinen köyhän kuvaaminen aidosti köyhän sivistyneisyyttä esittelevää vai ilmeneekö koko viesti lopulta ironiaksi.

Vastauksena kritiikkiin on kuitenkin todettu, että korpuslingvistiikan metodeja ei tulisi kritisoida siitä, mihin sitä ei ole alun perinkään tarkoitus käyttää, eli laajemman kontekstin tutkimiseen ja tulkitsemiseen. (Mautner 2007: 65.) Tutkimuksessa semanttisen prosodian painotus ja toistuvia diskursseja kuitenkin nousi esiin, ja tutkimustulokset vahvistavat aiemmissä tutkimuksissa saatuja tuloksia siitä, millaisia diskursseja on köyhistä puhuttaessa käytössä.

Vasta semanttisen prosodian jaotteluvaiheessa tutkijan näkemys sai suuremman roolin. Juuri konkordanssien jaottelu negatiiviseen, neutraaliin ja positiiviseen on kaikkein subjektiivisin vaihe, ja jalkapallofanien semanttista prosodiaa keskustelufoorumilla gradussaan tutkinut Lindberg (2017: 68) pohtii ongelman ratkaisuksi sitä, että konkordanssien jaottelun tekisi kaksi henkilöä, ja vain henkilöiden ollessa yhtä mieltä konkordanssin negatiivisuudesta tai positiivisuudesta tulisi konkordanssi jaotelluksi jompaankumpaan ääripäähän. Lindbergin gradussa tai tässä kandidaatintutkielmassa parityö ei kuitenkaan olisi ollut mahdollista. Toisen ratkaisuvaihtoehto on analyysikehikon jalostaminen esimerkiksi aiemmin esittelemäni kaksitasoisen analyysitavan suuntaan.

Suuntia jatkotutkimukselle on monenlaisia. Aiemmin mainitsemani negaatio – mitä köyhä ei ole – olisi semanttisen prosodian kannalta kiinnostava ilmiö tutkia ja verrata, onko syyllinen/uhri -jaottelu kieltolauseissa samaa luokkaa kuin niissä virkkeissä, joissa kieltä ei käytetä. Korpusta voisi helposti laajentaa jättämällä hakusanasta predikaatin pois ja samalla köyhän toimijuutta voisi tutkia tarkemmin. Avainsana-analyysi, jossa *köyhä*-sanana käyttöä verrattaisiin esimerkiksi *rikas*-sanana käyttöön ja pohdittaisiin, käytetäänkö näitä kahta vastakohtaista sanaa keskustelupalstalla vastakohtaisessa merkityksessä, olisi kiinnostava lisä nettikeskustelututkimukseen. Lisäksi esimerkiksi sanomalehdistä koottu korpus tarjoaisi tietoa *köyhä*-sanana käytöstä asiateksteissä tai blogitekstien korpus tarjoaisi kansalaistekstien näkökulman, joka ei välttämättä olisi yhtä kärkeä kuin nettikeskustelussa. Sanomalehti-, blogi- sekä nettikeskustelukorpusten tutkimuksen avulla olisi vertailla asiateksteissä ja kansalaisteksteissä esiintyviä köyhyyden diskursseja toisiinsa.

LÄHTEET

- Airio, Ilpo & Niemelä, Mikko 2002: Periytyykö köyhyys? Köyhyyden ja toimeentulotukiasiakkuuden sukupolvinen liikkuvuus. – *Sociologia* 39 (3) s. 215–226
- Baker, Paul 2006. *Using corpora in discourse analysis*. London: Continuum.
- Baker, Paul & McEnery, Tony 2015: Introduction. – Paul Baker & Tony McEnery (toim.), *Corpora and Discourse Studies. Integrating Discourse and Corpora* s. 1–19. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Barnbrook, Geoff 1996: *Language and computers. A practical introduction to the computer analysis of language*. Edinburgh Textbooks in Empirical Linguistics. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Biber, Douglas & Conrad, Susan & Reppen, Randi 2007: *Corpus linguistics. Investigating language structure and use*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Caldas-Coulthard, Carmen Rosa & Moon, Rosamund 2010: ‘Curvy, hunky, kinky’: Using corpora as tools for critical analysis. – *Discourse & Society* 21 (2) s. 99–133.
- Clear, Jeremy 1993: From Firth principles. Computational tools for the study of collocation. – Mona Baker, Gill Francis & Elena Tognini-Bonelli (toim.), *Text and technology. In honour of John Sinclair* s. 271–292. Philadelphia: John Benjamins.
- Fairclough, Norman 1985: Critical and descriptive goals in discourse analysis. – *Journal of Pragmatics* 9 (6) s. 739–763.
- 1995a: *Discourse and Social Change*. Cambridge: Polity Press.
- 1995b: *Critical discourse analysis*. London: Longman.
- 2001: *Language and power*. London: Longman.
- Fairclough, Norman 2003: Introduction – Norman Fairclough (toim.), *Critical Language Awareness* s. 1–29. London: Longman.
- Hoey, Michael 2005: *Lexical priming: A new theory of words and language*. London: Routledge.
- Hunston, Susan 2002: *Corpora in Applied Linguistics*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Jantunen, Jarmo Harri 2001: “Tärkeä seikka” ja “keskeinen kysymys”: Mitä korpuslingvistinen analyysi paljastaa lähisynonyymeista? – *Virittäjä* 105 (2) s. 170–192.
- 2004: *Synonymia ja käännessuomi: korpusnäkökulma samamerkityksisyyden kontekstuaalisuuteen ja käännessuomen leksikaalisiin erityispiirteisiin*. Väitöskirja. Joensuun yliopisto.
- 2009: ”Minulla on aivan paljon rahaa” – fraseologiset yksiköt suomen kielen opetuksessa. – *Virittäjä* 113 (3) s. 356–381.
- Kankaanpää, Sanna 2011: ”Miksi elämäs on tällänen puute kysyn minä?” – *Diskurssianalyttinen tutkimus köyhyyttä koskevasta nettikeskustelusta*. Pro gradu -tutkielma. Tampereen yliopiston yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikkö.
- KS = *Kielitoimiston sanakirja*. Helsinki: Kotimaisten kielten keskus ja Kielikone Oy 2016. – <http://www.kielitoimistonanakirja.fi/> 17.4.2017.
- Lagus, Krista & Pantzar, Mika & Ruckenstein, Minna & Ylisura, Marjoriikka 2016: *Suomi24. Muodonantaa aineistolle*. Helsinki: Helsingin yliopisto.
- Lehto, Liisa-Maria 2016: *Kielidiskurssit korpusavusteisen analyysin valossa*. Oulun yliopistossa 25.–27.5.2016 järjestetyn Kielitieteen päivien abstraktikirja s 119. http://www oulu.fi/sites/default/files/content/Abstraktikirja_lopullinen_9.pdf 20.3.2017.

- Lillqvist, Ella 2010: *Työtön suomalaisessa diskurssissa. Korpusavusteinen tutkimus työttömiä koskevista puhetoista*. Pro gradu -tutkielma. Aalto-yliopiston kielten ja viestinnän laitos.
- Lindberg, Eino 2017: *Jalkapallokannattajien toisistaan käyttämät nimitykset ja niiden semanttinen prosodia FutisForum2-keskustelupalstalla*. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän kieli- ja viestintätieteiden laitos.
- Louw, Bill 1993: Irony in the Text or Insincerity in the Writer? – The Diagnostic Potential of Semantic Prosodies. – Mona Barker, Gill Francis & Elena Tognini-Bonelli (toim.), *Text and Technology: In Honour of John Sinclair* s. 157–176. Philadelphia: John Benjamins Publishing Co.
- Luukka, Minna-Riitta 2000: Näkökulma luo kohteen. Kari Sajavaara & Arja Piirani-Marsh (toim.), *Kieli, diskurssi & yhteisö. Soveltavan kielentutkimuksen teoriaa ja käytäntöä 2*. s.133–160. Soveltavan kielentutkimuksen keskus. Jyväskylän yliopisto.
- Mautner, Gerlinde 2007: Mining large corpora for social information: The case of elderly. – *Language in Society* 36 (1) s. 51–72.
- Mautner, Gerlinde 2009: Corpora and Critical Discourse Analysis. Paul Baker (toim.), *Contemporary corpus linguistics* s. 32–46. London: Continuum.
- McEnery, Tony & Hardie, Andrew 2012: *Corpus linguistics. Method, theory and practice*. Cambridge: Cambridge University Press.
- McEnery, Tony & Wilson, Andrew 1996: *Corpus Linguistics*. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Murray, Charles 1984: *Losing Ground: American Social Policy 1950-80*. New York: Basic Books.
- Partington, Alan & Duguid, Alison & Taylor, Charlotte 2013: *Patterns and Meanings in Discourse. Theory and practice in corpus-assisted discourse studies (CADS)*. Amsterdam: John Benjamins.
- Partington, Alan 2004: Corpora and Discourse, a Most Congruous Beast. Alan Partington & John Morley & Louann Haarman (toim.), *Corpora and Discourse*. s. 10–20. Bern: Peter Lang
- 2015: Corpus-Assisted Comparative Case Studies of Representations of the Arab World. – Paul Baker & Tony McEnery (toim.), *Corpora and Discourse Studies. Integrating Discourse and Corpora* s. 220–243. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Pietikäinen, Sari 2000: Kriittinen diskurssintutkimus. Kari Sajavaara & Arja Piirani-Marsh (toim.), *Kieli, diskurssi & yhteisö. Soveltavan kielentutkimuksen teoriaa ja käytäntöä 2*. s.191–217. Soveltavan kielentutkimuksen keskus. Jyväskylän yliopisto.
- Saarikoski, Petri 2013: 2008 – Kaiken kansan Facebookista Obaman Twiitteihin. – Jaakko Suominen, Sari Östman, Petri Saarikoski & Riikka Turtiainen (toim.), *Sosiaalisen median lyhyt historia* s. 146–170. Helsinki: Gaudeamus.
- Sinclair, John 1991: *Corpus, concordance, collocation*. Oxford: Oxford University Press.
- 1998: The Lexical Item. – Edda Weigand (toim.), *Contrastive Lexical Semantics* s. 1–24. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.
- van Dijk, Teun A. 1993: Principles of critical discourse analysis. *Discourse & Society* 4 (2) s. 249–283.
- Wilson, William J. (1987): *The Truly Disadvantaged: the inner City, the Underclass and Public Policy*. Chicago : University of Chicago Press.
- VISK = Auli Hakulinen, Maria Vilkkunen, Riitta Korhonen, Vesa Koivisto, Tarja Riitta Heinonen ja Irja Alho 2004: *Iso suomen kielioppi*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. – http://scripta.kotus.fi/visk_1.3.2017.